

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2012

Bc. Kateřina Bombíková

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Sociální síť, komunikační prostředek třetího tisíciletí

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracovala:

Bc. Kateřina Bombíková

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Sociální síť, komunikační prostředek třetího tisíciletí“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce. Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

V Brně dne 15.3.2012

.....
Bc. Kateřina Bombíková

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za velmi užitečnou metodickou pomoc, její čas a trpělivost, kterou mi ochotně poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Kateřina Bombíková

OBSAH

Úvod	3
1. Sociální síť	5
1.1 Vymezení základních pojmů	5
1.2 Internet - Arpanet	5
1.3 Sociální síť	9
1.4 Přehled hlavních sociálních sítí	13
1.5 Facebook	17
1.6 Předchůdci sociálních komunikačních sítí	18
2. Komunikace	20
2.1 Mediální výchova	22
2.2 Internetová komunikace	25
2.3 Vybrané aspekty komunikačních závislostí	28
2.4 Kyberšikana	37
2.5 Lovci Hlav	41
3. Empirická část	44
3.1 Metody a cíle výzkumu	44
3.2 Charakteristika výběrového souboru respondentů	44
3.3 Použité metody výzkumu	45
3.4 Analýzy a prezentace výsledků	46
3.5 Závěr empirické části a vyhodnocení hypotéz	57
Závěr	58
Resumé	61
Anotace	62
Klíčová slova	62
Seznam literatury	63
Seznam příloh	66

ÚVOD

„Internet je médium s totální otevřeností a totální svobodou a právě to jej činí tak výjimečným.“

(Bill Gates zakladatel společnosti Microsoft)

Cílem předkládané diplomové práce je analýza současné společnosti a její využívání sociálních sítí. V současné moderní společnosti, kterou budu nazývat v této práci společností třetího tisíciletí je využívání online komunikace běžné, stejně jako v sedmdesátých či osmdesátých letech minulého století používání pevné linky či psacího stroje. Využívání tohoto spojení je stále běžnější a je již nedílnou součástí našeho každodenního života. Využívání výtvarných produktů moderní doby si již ani neuvědomujeme a považujeme je za zcela běžné. Staly se již součástí našeho životního, školního či pracovního standartu.

Jako v každé nově vznikající kultuře či subkultuře i zde se utvářejí nová pravidla pro používání těchto prostředků komunikace jak při pracovním, tak soukromém použití. Každý den používá řada z nás tyto alternativní distribuční kanály pro přesun jak soukromých, tak i pracovních informací. Mezi běžně využívané komunikační prostředky patří textové zprávy, fotografie nebo videoklipy pořízené kamerou mobilních telefonů, mobilní či video telefony, e-maily, chatovací místnosti či portály, instant messaging (Skype, ICQ – reálná komunikace v „kyberprostoru“), sociální síť, internetové stránky. Všechny tyto výtvarky moderní společnosti používáme den co den a vůbec si neuvědomujeme, jak plně ovládají náš život. Dokážete si Vy, nebo Vaši přátelé, známí, děti představit jaké by to bylo, tyto komunikační nástroje nemít neustále k dispozici?

V diplomové práci se budu snažit osvětlit, jak moc je sociální síť pro naši společnost prospěšná či nikoliv. Zda jsme vůbec schopni již od školního věku rozpoznat nebezpečná úskalí, která se skrývají v „kybersvětě“, kde stále více jedinců prožívá svůj virtuální život, vztah či sociální splynutí se skupinou, která sdílí stejné ideály či má podobné názory, potřeby zkušenosti.

Teoretická část přiblíží rozdělení jednotlivých prostředků moderní komunikace včetně sociálních sítí. U těchto provedu hlubší rozbor a zároveň jejich porovnání, jak ve využitelnosti, tak četnosti jejího používání. Zda uživatelé jsou schopni oddělovat svůj reálný život od toho smyšleného, který prožívají na sociálních sítích. Možnost zneužití osobních údajů a fotografií, které bez rozmyslu vkládají na své „zdi“. Jaký poměr volného času tráví na tomto komunikačním prostředku a zad pomáhá či škodí. Zda jsem schopni přiznat si závislost na sociální síti a soužití s jedincem závislým na „kybersvětě“. Dopad mobilní a internetové komunikace na náš osobní či pracovní život. Dále, se budu zabývat i otázkou, zda může či nemůže sociální síť ovlivnit i dění ve společnosti či světě. Možnost využití sociálních sítí při personálním náboru nových pracovníků do firmy. Nedílnou součástí dnešního způsobu vzdělávání je i využití tohoto média, je však nutné dopředu naučit edukanty s tímto médiem zacházet a upozornit je na nutnost třídění informací, které na internetu naleznou na důležité, podružné či škodlivé. Bohužel internet a sociální síť je velice často zneužívána při šikaně, krádeži osobních dat, negativního ovlivňování dětí, adolescentů, seniorů atd. Je nutné naučit obezřetnosti každého začínajícího uživatele, tohoto komunikačního média.

Empirická část diplomové práce je zaměřena na dvě sociální skupiny. V první skupině jsou adolescenti ve věku 15-18 let. Druhá skupina oslovených lidí je ve věku 30-40 let. Oběma skupinám bude předložen dotazník, ve kterém budou odpovídat na otázky týkající se jejich spojení a využití internetu, mobilního telefonu a sociální sítě. Empirická část bude obsahovat kvantitativní výzkum formou dotazníků, grafické vyjádření a potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

1. Sociální sítě

1.1 Vymezení základních pojmů

Náš život, který každý den prožíváme, není vůbec jednoduchý či obyčejný, právě naopak díky postupu v technologiích jsou na nás každý den kladeny nová a nová poznání a výdobytky moderních technologií. Každý den se učíme zacházet s něčím pro nás novým a někdy i nepochopitelným. Z důvodu zachování svého postavení v práci, doma či ve skupině vrstevníků se neustále učíme s novinkami zacházet, i když o jejich využití často pochybujeme a nechápeme jejich smysl. Mállokdo z nás je dokáže veřejně odmítnout či vyjádřit povržení nad jejich existencí či použitím. Realita našeho světa se však skládá i z čehosi nehmotného jako jsou sny, přání, touhy, přátelství a v dnešní době i internetový „kybersvět“. Dnešní generace žije dva životy, jeden reálný a vše čeho nedokáže dosáhnout si plní, či snaží naplnit v tom internetovém. Internet můžeme označit za nový svět, nebo svět ve světě. Primární funkce internetu na jeho počátku byla stanovena jako informační médium. Internet měl sloužit k ukládání a distribuci informací po celém světě, bez ohledu na časové pásmo či místo pobytu toho, kdo informace potřebuje. S internetem máme k dispozici i sociální sítě a blogy. V současné době jsou nedílnou součástí internetu stejně jako reklama.

1.2 Internet – Arpanet

Internet jako takový známe od roku 1987, kdy vznikl z experimentální počítačové ARPANET (Procházka, 2010). Advanced Research Projects Agency Network (ARPANET) byla počítačová síť spuštěná v roce 1969, která byla zárodkem toho, co dnes chápeme jako Internet. Odpojena byla v roce 1990.

Vznik ARPANETu byl financován grantovou agenturou (později přejmenovanou na DARPA – Defense Advanced Research Projects Agency) ministerstva obrany USA. Původně pouze experimentální síť měla ověřit fungování systému při využití přepojování paketů. Síť neměla mít žádnou centrální složku, aby fungovala i v momentě, kdy by některé její části byly zničeny. Cílem bylo mimo jiné umožnit vzdálený přístup k nejvýkonějším počítačům té

doby. Základem ARPANETu se během podzimu 1969 staly postupně počítače na čtyřech univerzitách:

- UCLA (University of California Los Angeles)
- SRI (Stanford Research Institute)
- UCSB (University of California Santa Barbara)
- University of Utah

(<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/vyvoj.php>, 27.12.2011)

První datové pakety byly přeneseny 29. října 1969, kdy byl učiněn pokus o přihlášení se na počítač umístěný v SRI z UCLA. Pro vzájemnou komunikaci mezi uzly postupně se rozrůstající sítě byl používán protokol NCP. Uzly přibývaly postupně po celém území USA (13 v roce 1970, 29 v roce 1972, 40 v roce 1973). Uživatelé nechtěli mít k internetu připojeno jen několik vybraných (privilegovaných) počítačů, ale celou svou lokální síť. Ve firmách a na univerzitách se tak staly běžnou záležitostí místní počítačové sítě (LAN). V sedmdesátých letech a na počátku osmdesátých let rozvoj ARPANetu pokračoval, oblast počítačových sítí a internetu se geometrickou řadou rozvíjela. V této době vznikly další rozsáhlé sítě (jako třeba Usenet a BITnet). K této síti se začaly postupně připojovat i další vládní či soukromé instituce, v první řadě pak univerzity. Vzhledem ke kvalitám a veřejné dostupnosti protokolů TCP/IP byly tyto sítě stále častěji budovány na bázi právě těchto protokolů. Jak pro provozovatele i uživatele těchto sítí, bylo pak výhodné propojit s systémem ARPANETem. (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>, 27.12.2011)

V roce 1973 pronikl ARPANET do Evropy, když se připojilo Norsko a záhy i Spojené království. Již v této době se ukazovaly nové nevyužité možnosti v rámci elektronické (internetové) komunikace, kterou o tři roky později poprvé využila i britská královna. V roce 1983 se od ARPANETu oddělila vojenská síť MILNET. Významným mezníkem je ovšem tento rok proto, že od jeho začátku byl definitivně NCP nahrazen protokoly TCP/IP. S nástupem lokálních sítí se ARPANET stále častěji stával pouze páteří sítí pro přenos. Počítačové sítě lze dělit do tří základních typů sítí (LAN, MAN, WAN). (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

Rozvoj dalších počítačových sítí:

Alohanet - červenec 1970, využití způsobů přepínání paketů a bezdrátového připojení

Ethernet - 1973

USENET - 1979

NSFNET - 1986

Rozvoj síťových služeb

V 70. letech dochází k velkému rozvoji síťových služeb.

Sedmdesátá léta můžeme označit jako vítězství komunikace nad počítáním na dálku a internetoví uživatelé využívají především možnost práce na vzdálených počítačích (prostřednictvím tzv. vzdáleného přihlašování, remote login). 1.10.1969 je pak po síti mezi počítačem ve SRI a UCLA poslána první zpráva. V červenci 1972 byl vymyšlen program na rozesílání zpráv a zároveň také vzniká elektronická pošta, ve které byl poprvé použit znak @. Uživatelé začali využívat přenosové možnosti elektronické pošty pro diskuse v rámci elektronických konferencí. V krátké době poté byl objeven "mailing-list" - ARPANETovská komunikační metoda pro plně automatické rozesílání identické zprávy velkému počtu síťových "předplatitelů" - uživatelů. Více uživatelů ovšem znamenalo větší zatížení sítě, což mělo za následek implementaci stále lepších způsobů propojení. (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

- 1971 vynalezen email
- 1972 telnet
- 1974 specifikován TCP v roce 1978 rozdělen na TCP/IP (Období 1983 až 1986 pak bylo obdobím nástupu protokolu TCP/IP do života za využití grantové finanční politiky agentury DARPA, která nechala na základě soukromé zakázky vyvinout implementaci protokolu TCP/IP pro prostředí Unixu (u firmy BBN), a navíc financovala i jejich samotné začlenění do BSD Unixu, které pocházelo ze střediska BSD (Berkeley Software Distribution). Se zavedením IP-adres dochází ke vzniku první vrcholové domény).

(<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

- 1983 vynalezeno pojmenování serverů DNS
- 1984 start DNS, NCP/TCP (Domain Name System - V listopadu 1983 byl zaveden systém doménových jmen DNS , který nám umožnil číselným adresám přidělovat doménová jména. Pro uživatele, tak bylo ulehčením používat pojmenování uzlů sítě než "magickou" čtveřici čísel IP adresy).

(<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

ARPANET páteřní síť

Počátkem 80. let se ARPANET stává páteřní sítí, přes kterou se provádí veškerý provoz, vznikající i směřující do jiných uživatelských sítí. V roce 1980 Pentagon rozhodl, že upřednostněnými protokoly pro rezort obrany USA budou protokoly TCP/IP a v roce 1982 jsou všechny počítače připojené k ARPANETu u této vládní agentury nuceni přejít na protokoly TCP/IP. Od 1.1.1983 přestal být ARPANET průchozí pro jakékoli pakety protokolu NCP. V roce 1983 je ukončeno testování nejznámější a nejpoužívanější přenosové technologie pro síť LAN - Ethernet. Vzhledem k budování dalších sítí (LAN) na bázi protokolů TCP/IP a jejich připojování na ARPANET, se tak ARPANET stává spíše zárodečnou sítí a vzniká nový konglomerát vzájemně propojených sítí, který byl následně označen jako Internet. I tuto jeho funkci však postupně přebrala NSFNET (National Science Foundation Network) a v březnu 1990 přišel konec ARPANETu. Tato síť, která byla prvopočátkem celého internetu je definitivně odpojena z funkčního systému. (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

WWW (World Wide Web)

V roce 1989 je vynalezen WWW (World Wide Web), který se stává nedílnou součástí Internetu. V letech 1993-1994 dochází k velkému rozvoji WWW. V roce 1991 - vědci z Minnesotské univerzity poprvé předvedli systém Gopher, který byl posledním schůdkem pro přechod k systému WWW. Předloha současné podoby internetu. Internet se stává komerční záležitostí.

Připojení ČR k Internetu

K Internetu je v roce 1991 připojena Česká republika. Do roku 1993 zůstával Internet doménou především vědeckých a akademických pracovišť. Od roku 1993 se na Internetu začaly ve velkém objevovat komerční organizace, nejprve počítačové, později i firmy z

dalších oborů lidské společnosti. V mnoha státech stejně jako v České republice se Internet stává běžnou součástí každodenního života. (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>, 28.12.2011)

CESNET

„Sít' CESNET je považována za oficiální připojení na Internet. Český projekt dostal jméno FESNET (Federal Educational and Scientific NETwork), starší označení FERNET (Federal Educational and Research NETwork) bylo zamítnuto. V roce 1992 se z původního projektu FESNETu stal CESNET (Czech Educational and Scientific Network), zatímco na Slovensku se začal realizovat projekt sítě SANET (Slovak Academic Network). Pro širokou veřejnost se stal internet plně přístupný v roce 1995“. (<http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>, 29.12.2011)

Výše uvedené informace jsem získala díky svým kontaktům na IT specialisty u svého zaměstnavatele a tyto informace jsem doplnila z internetového zdroje.

V dnešním „civilizovaném“ světě těžko najdeme někoho, kdo nepoužívá či nezná internet. V odborné literatuře se setkáme s tímto výkladem:

„Internet je celosvětová počítačová síť, která spojuje jednotlivé menší sítě pomocí sady protokolů zvaných IP (Internet protocol). Název internet pochází z anglického jazyka, ze slova network (síť), podle něhož končily tradičně názvy amerických počítačových sítí, například Arpa-net, a mezinárodní (původně latinské) předpony inter (mezi), vyjadřující, že internet propojil a vstřebal různé starší, dílčí, specializované, proprietární a lokální sítě. Internet slouží k přenášení informací a poskytování mnoha služeb, jako jsou kupříkladu elektronická pošta, chat, webové stránky, sdílení souborů, on-line hraní her, vyhledávání, kategorizace atd.“ (Procházka, 2010, s. 11).

1.3 Sociální síť

Sociální síť bývá označována mezi odborníky také jako čtvrtá revoluce. Důvodem tohoto označení je stále opakující se fakt, kdy přibližně jednou za dekádu dojde k objevu nové zásadní technologie, která od základů změní vše, co doposud bylo považováno za vrchol počítačové či komunikační evoluce. V 70. letech 20. století to jsou sálové počítače, které umožňují podnikům zvýšit jejich obrat. V 80. letech přichází éra osobních počítačů, která

nahrazuje doposud využívané sálové. V 90. letech dochází k zavedení internetu a dnes zde máme internet společně se sociálními sítěmi. (Shin, 2010, s. 25) 21. století je plné tabletů, iPhoneů, iPodů a dalších moderních prostředků online komunikace. Součástí těchto přístrojů je připojení na internet, sociální sítě, využívání různých operačních systémů, kdy je celosvětová snaha o sjednocení a kompatibilitu všech dostupných příslušenství bez rozdílu používaného operačního systému. Samozřejmostí je používání widgetů. Widget je „virtuální“ okno do všech dostupných aplikací, jak na tabletu či telefonu a je možné pomocí nich obsluhovat či přesouvat jednotlivé aplikace v přístroji.

(<http://www.samsung.com/cz/article/galaxy-guide>, 26.3.2012)

„V technologickém průmyslu lidé vždy přeceňují, co můžeme zvládnout za rok, a podceňují, co můžeme zvládnout za dekádu“

(Marc Benioff, zakladatel a generální ředitel salesforce.com, Shin, 2010, s. 23)

Sociální síť je jednoduše World Wide Web lidí – neboli mapa která je sestavena pomocí stránek sociálních sítí jako jsou Facebook, LinkedIn, Twitter, Hoovers Connect. Sociální síť nám umožňuje organizování schůzek, různé druhy filtrování, vyhledávání či spojování lidí, nebo skupin se stejnými zájmy. (Shin, 2010, s. 25)

Online sociální sítě spojují internet a intranet (vnitřní podniková síť) spojuje lidi a přináší nový druh vztahů. Už v roce 1995 tu byli předchůdci sociálních sítí jako Classmates.com, SixDegrees.com a Friendster.com. *„Zde již bylo přednastaveno koncepčně profilování stránek a propojení s přáteli. Tyto stránky jsou předchůdci dnešních využívaných webů, jako jsou Facebook, MySpace, LinkedIn, Orkut, Hi5, CyWorld. Každá z těchto uvedených sítí čítá přes stovky či miliony aktivních uživatelů“*. (Shin, 2010, s. 31)

Od počátku života na planetě Zemi až po současný stav lidské civilizace je a byla realita náležící člověku vnímána jako *„skutečnost, s níž je člověk v interakci prostřednictvím svých smyslů. Takto vymezená skutečnost spolu s vnitřním světem jedince tvoří přirozený svět člověka. Z hlediska vývoje planety Země a civilizačního vývoje se však nacházíme v bodě, v němž se vedle reality přirozeného světa objevuje nový druh reality“* (Sak, 2007, s. 11) Jedná se druh reality, kterou si sami uživatelé vytváří na sociální síti a v kybersvětě.

Sociální sítě nejsou jen pro děti, jejich primární využití je určeno od prvopočátku pro dospělé. Jejich využití je v současné době všestranné a bývají používány na uspokojení lidské touhy po kontaktu, porozumění, snahy někam patřit ať už do jisté sociální skupiny, či komunity. Snaha se začlenit je tu již od počátku lidstva. Sociální sítě nalezneme jak veřejné tak i uzavřené – vnitřní. Jedná se o snahu zaměstnavatelů vytvořit ještě pevnější vazby jak mezi zaměstnanci samotnými, tak i prohloubit jejich vztah a víru ve svého zaměstnavatele. Sdílení vizí se svým zaměstnavatelem přináší menší míru odporu při změnách již zavedených systémů a zároveň i potřebnou podporu pro inovaci. Společní vize a motivace je prohlubována pomocí různých chatů a „nástěnek“ na tomto webu.

Kromě, celosvětových sociálních sítí zde máme i místní či soukromé sociální sítě. Řada spolků, organizací, škol, univerzit či zaměstnavatelů vytváří pro své „následovníky“ možnost jak být neustále v kontaktu, jak získávat novinky a jak se vzdělávat ve svém oboru od ostatních, kteří mají stejné pracovní zaměření, studijní obor či koníček. Příkladem těchto sítí je Forbes.com CEO Network (exkluzivní online komunita lidí z celého světa, které spojuje jejich postavení a moc). (Shin, 2010, s. 33)

Řada firem řeší intelektuální vlastnictví a důvěrnosti, ke kterým dochází na sociálních sítích a snaží se jim předcházet. Jedná se o obrovské riziko, které firmy den co den podstupují. Na sociální sítí totiž nedokáží zabezpečit únik intelektuálního vlastnictví a důvěrností o firmě samotné, které mohou konkurenční konglomeráty využít. Sociální sítě odstraňují zažitá a naučené bariéry v chování a nastavují vlastní kritéria chování a vyjadřování. Na sociálních sítích, také probíhá nábor, marketing, prodej a poptávka různých produktů či služeb. Toto využívání sociální sítě vystavuje firmy nechtěnému riziku sdílení či úniku dat s neoprávněnými osobami. (Shin, 2010, s. 207)

Tab. č. 1 Nástrahy v důvěrnosti sociálních sítí pro firmy

Oblast podnikání	Hlavní riziko	Jak jej snížit
Prodeje	Prodejci konkurenčních dodavatelů, kteří zacílili Vaše kontakty.	Přijímejte jen požadavky na přátelství od lidí, které znáte a kterým věříte. Upravte nastavení soukromí, abyste skryli svá spojení přátel.

Marketing	Negativní šum ve Vaší sociální komunitě zveřejní konkurence.	To je nevyhnutelné a v menší míře to existuje na stránkách Facebooku. Pokud ve Vašich sociálních komunitách někdo neustále podceňuje negativní zpětnou vazbu, věnuje čas zjištění, kdo jsou.
Lidské Zdroje	Vaše organizační struktura je odhalena lidmi mimo společnost, čelní představitelé snadno zacílí lovci talentů (lovci hlav).	Oddělení lidských zdrojů se pokoušejí zavést firemní pravidla k omezení informací o společnosti uváděných v profilech zaměstnanců, je to těžké obhájit a vynutit u osobních profilů zaměstnanců.
Produktové inovace	Předložené plány produktů a nápady vidí konkurence.	Omezené zapojení do vybraných skupin důvěryhodných jedinců, místo aby byla otevřená pro všechny.

Zdroj: Shin, P., Vydělávejte na facebooku, 2010, s. 207

V souvislosti s tímto problémem je nutné, aby firma měla zavedena vnitřní pravidla pro řízení offline aktivit a nezapomínat i na online aktivity, mezi které řadíme e-maily, surfování na webu, online komunikace na sociálních sítích. Je nutné přesně určit pravidla, zda jsou sociální sítě v rámci pracovního procesu povoleny či zakázány, či je necháme volně přístupné nebo zamezíme jejich volnou dostupnost na firemních počítačích, nebo chytrých telefonech, která obsahují citlivá firemní data. Palčivě se to projevuje v otázkách, co zaměstnanci dělají ve volném čase, co uveřejňují na svých sociálních profilech. „*Hranice mezi tím, co Vaši značku a firmu ovlivní, a tím do čeho Vám nic jako zaměstnavateli není, se rozplývají*“.
(Shin, 2010, s. 207)

Dopad sociálních sítí na běžný život již není možné zastavit, naopak je nutné se na tuto situaci připravit, je důležité, abychom naše děti vzdělávaly již od útlého věku a postupně je

připravovali na možnost negativní reakce či setkání s patologickým jednáním. Je naší povinností děti před těmito negativními vlivy chránit a připravit je na nereálnost a nepravdy internetové světa online komunikace a sociálních sítí. Je vhodné neustále dětem připomínat obezřetnost, dohlížet na jimi navštěvované weby, používat rodičovský zámek na internetové stránky, u kterých nepovažujeme za vhodné, aby k nim měli děti přístup. Z tohoto důvodu byl pro dětské uživatele zaveden web www.alik.cz, kdy profesionální správci sítě dohlíží nad samotnými uživateli. Alík je český web, který umožňuje dětem chatování, seznamování, dočtou se zde zajímavé informace a novinky, které by je mohli zajímat. Webový portál Alík je podporován a financován skupinou Mafra,a.s. (<http://alík.idnes.cz/>, 20.3.2012)

Internet a sociální síť by neměla nahradit náš společný rozhovor, výchovu či společně strávený čas. Děti jsou naše budoucnost a je žádoucí jim věnovat co nejvíce ze svého volného času a tím v nich podporovat touhu po lidském kontaktu a ukázat jim, že osobní kontakt je něco co pouhá plytká a s neznámým člověkem navázaná sociální přátelství nenahradí. Tyto neznámé sociální přátelství mohou být potencionální hrozbou pro naše děti, kdy pod rouškou dalšího malého dítěte zde mohou dospělý uživatelé předstírat náctileté dítě, žádat o fotografie, reálné schůzky či mít jiné požadavky.

„ Sociální síť se stávají sociálními inovátory. Připravuje se nový mód tvoření a produkce“

(Don Tapscott, spoluautor Wikinomics, Shin, 2010, s. 121)

1.4 Přehled hlavních celosvětových sociálních sítí:

Facebook:

- Tržní pokrytí: globální zastoupení
- Rok založení: 2004
- Aktivních uživatelů: více jak 200 milionů

Facebook je nejrychleji rostoucím sociálním médiem na světě. Jeho postavení je vůdčí jak v obsazení a četností návštěv. Prioritu má také v počtu nově zakládaných profilů, tak i v propracované základně podpůrných programů, her či aplikací. (Shin, 2010, s. 222)

MySpace:

- Tržní pokrytí: globální, hlavní využití na území USA, Kanady a Evropy
- Rok založení: 2003
- Aktivních uživatelů: 110 milionů

MySpace je sociální síť, která má velkou uživatelskou základnu hlavně řadách adolescentů a teenagerů. Na MySpace najdeme nepřehlednou zásobu všech aplikací sloužící ke stahování, propagaci či projekci všech hudebních, televizních či filmových počinů. Tato sociální síť slouží také k propagaci těchto děl. Nedílnou součástí jako většiny všech sítí je i zde velké množství reklamy. (Shin, 2010, s. 223)

Hi5:

- Tržní pokrytí: globální, hlavní využití mimo území USA je v Portugalsku, na Kypru, v Rumunsku a v latinskoamerické části světa
- Rok založení: 2003
- Aktivních uživatelů: 60 milionů

Hi5 je sociální síť, která rychle expanduje a to i díky tomu, že svou stránku přeložila do 23 světových jazyků, čímž dokázala oslovit daleko více uživatelů než pouze s využitím angličtiny. Nabídka Španělštiny je pro sociální síť nezbytná, jelikož základna uživatelů s latinské Ameriky je velice silná a nelze ji jen tak opomíjet. Mezinárodní rozšíření a využití je součástí prodejní politiky této sociální sítě. Stejně jako přítomnost reklamy. (Shin, 2010, s. 224)

Friendster:

- Tržní pokrytí: globální, hlavní využití především Asie
- Rok založení: 2002
- Aktivních uživatelů: 60 milionů

Friendster byl pionýrem v oblasti online sociálních sítí jak v USA, tak na celém světě. Po příchodu Facebooku a MySpace je však na ústupu. Své silné pozice ovšem stále zachovává v Asii. Je sociální sítí číslo jedna v Singapuru, Malajsii a Indonésii. V Asii je zastoupení Friendsteru dvakrát tak větší, než ostatních předních společností. (Shin, 2010, s. 225)

Tagged:

- Tržní pokrytí: uplatní se především u teenagerů, USA, Katar, Kuvajt, Keňa
- Rok založení: 2004
- Registrovaných uživatelů: 70 milionů (není možné ověřit, zda jsou všichni uživatelé aktivní či nikoliv)

Tagged je typ novější sociální sítě navržená speciálně pro teenagery, je zde například služba kdy pokud má uživatel méně než 16 roků, tak uživatel starší 18 let se na profil mladšího účastníka nepodívá, to znamená, že osobní údaje jsou zde pro starší uživatele zatajeny. Součástí tohoto profilu je propagace různých značek a silná základna pro reklamu. Toto je účastníkům předkládáno pomocí různých her a anket. (Shin, 2010, s. 226)

Orkut:

- Tržní pokrytí: Brazílie, Paraguay a Indie
- Rok založení: 2004
- Aktivních uživatelů: 25 milionů

Orkut je majetkem společnosti Google a v jeho počátku byla pouze pro vyvolené či pozvané uživatele s technologické komunity. Veřejnosti se síť otevřela v roce 2006 a od roku 2008 je její vedení a rozvoj včetně ústředí soustředěno v Brazílii, aby mohla firma rychleji reagovat na měnící se potřeby latinskoamerického uživatele. (Shin, 2010, s. 227)

Bebo:

- Tržní pokrytí: Spojené království, Irsko, Nová Zéland, ostrovy v Pacifiku
- Rok založení: 2005
- Aktivních uživatelů: 22 milionů

Bebo je oblíbenou sociální sítí na podobné platformě jako MySpace včetně propagaci reklamy, zábavy a médií. (Shin, 2010, s. 228)

LinkedIn:

- Tržní pokrytí: firemní komunita
- Rok založení: 2003
- Aktivních uživatelů: 23 milionů

LinkedIn je největší firemní sociální síť na světě. Kromě klasických aplikací jako většina sociálních sítí nabízí i možnosti prémiových nastavení jako je třeba firemní řešení nábory nových zaměstnanců, kdy svůj vlastní kariérní postup včetně CV může uživatel umístit na tuto stránku. Díky účasti na této sociální síti získává větší cenu na trhu práce a zároveň se mu otevírají nové možnosti hledání svého dalšího pracovního uplatnění. (Shin, 2010, s. 229)

Xanga:

- Tržní pokrytí: asijský trh
- Rok založení: 1998
- Registrovaných uživatelů: 40 milionů (není možné ověřit jejich aktivitu)

Xanga je jedna z nejstarších (celosvětově) a stále nejpobulárnější sociální síť v Asii. Jsou zde obsaženy weblogy, fotoblogy audio a videoblogy. V poslední době však obliba této sociální sítě klesá a narůstá počet uživatelů na TypePad a Blooger. (Shin, 2010, s. 230)

Xiaonei:

- Tržní pokrytí: výhradně Čína
- Rok založení: 2005
- Aktivních uživatelů: 9 milionů

Xiaonei je největší sociální síť v Číně. Je oficiálně uznaná čínskou vládou a celý obsah je kontrolován a cenzurován. Při registraci na tuto sociální síť musíte uvést své skutečné údaje a za celý obsah, který je uveřejněn pod uživatelským profilem je jeho majitel plně zodpovědný. Xiaonei je reakcí čínské vlády na Facebook, kdy tuto sociální síť nemůže kontrolovat a cenzurovat. (Shin, 2010, s. 231)

Tab. č. 2 Další sociální sítě a jejich pokrytí na světovém trhu

Název	Tržní pokrytí	Počet registrovaných uživatelů v mil.
Badoo	Globální, především Evropa	209
Classmades.com	Primárně USA	50
Cyworld	Primárně Jižní Korea	21
Doostang	Globální, pouze pro zvané	0,5

Hyves	Primárně Nizozemí	4
Mixi	Pouze Japonsko	18
Netlog	Primárně Evropa	36
Ning	Globální	Nedostupný údaj
Odnoklassniki	Rusky mluvící země	10
Skyrock Network	Francie	15
Twitter	Globální	2,2
Yahoo! 360	Ukončen v říjnu 2007	-

Zdroj: Shin, P., Vydělávejte na facebooku, 2010, s. 232

1.5 Facebook

Facebook založil v roce 2004 Mark Zuckerberg při svém studiu na Harvardské Univerzitě. Na začátku byl Facebook určen pouze studentům na této univerzitě. Brzy si však Zuckerberg uvědomil jeho ohromný potenciál jako celosvětové sociální komunikační sítě. Doposud nic takového neexistovalo. S počtem studentů, kteří neustále navyšovali uživatelskou základnu, kde se zrodila i myšlenka zpřístupnit Facebook všem. V létě roku 2006 se tak stalo. Kdokoliv starší 13 let si tak mohl na této sociální síti založit svůj vlastní účet – profil. Facebook se stal něčím vizionářským a nikdo dopředu nedokázal odhadnout jeho celosvětový dopad a oblibu. (Vaňkátová, 2010, s. 6)

Hranici 13 let pro založení účtu je však velice jednoduché obejít. Stačí pouze do data narození uvést jiný rok, či nechat si profil založit od staršího sourozence, kamaráda či rodiče. Celá aplikace je přeložená do češtiny, což je další výhoda oproti jiným celosvětovým sítím, kterým překlad schází a z toho důvodu nejsou tak oblíbené a rozšířené i v tomto je Facebook průkopníkem. Není zde nutná znalost cizího jazyka, ale stránka se přizpůsobí Vaším potřebám. (Vaňkátová, 2010, s. 7) Facebook tvrdí, že polovina jeho uživatelů si jej založila na střední škole a po odchodu na vysokou či jejím ukončení stále svůj profil využívá a udržuje navázané vztahy pomocí tohoto nového sociálního komunikačního nástroje. Uživatelé straší 25 let, tvoří nejrychleji rostoucí demografickou skupinu lidí na sociální síti. Mezi červencem a listopadem 2008 narostl Facebook z 90 na 120 milionů uživatelů. Během této doby je to stejný nárůst, jako za jeho první tři roky trvání. Pokrytí a využití Facebooku je

dnes celosvětové a tímto se stává nejvyhledávanější a nejvíce využívanou sociální sítí na světě.

Na dosažení 150 milionů uživatelů bylo v minulosti u telefonu třeba 89 let, u televize 38 let, mobilnímu telefonu stačilo už jen 14 roků a Facebook toto vše zvládnul za neuvěřitelných 48 měsíců, což jsou pouhé 4 roky. V současné době má více než 300 milionů uživatelů a denně se registruje cca 200. 000 nových profilů. (Vaňkátová, 2010, s. 7)

„V červnu roku 2010 je na Facebooku přihlášeno již přes 400 milionů uživatelů z celého světa. Aktualizují svůj statut, interagují s přáteli, interagují se značkami, poskytují cenné informace“. (Shin, 2010, s. 17) Mnohému se také můžeme naučit při podrobné analýze prezidentské kampaně Baracka Obamy v roce 2008, kdy jako první využil sociální sítě k oslovení a nasbírání milionů stoupců pro svou kampaň. Tato aktivita mu pomohla vydělat skoro 1 miliardu amerických dolarů na základních příspěvcích na jeho kampaň. *„Podle Pew Research Center použilo téměř 10% Američanů (a jedna třetina Američanů mladších 30 let) Facebook, nebo jinou sociální síť, aby získali informace o volbě prezidenta“.* (Shin, 2010, s. 17)

1.6. Předchůdci sociálních komunikačních sítí

Mobilní telefon – první mobilní (radiový) telefon spatřil světlo světa v roce 1973. První generace mobilních telefonů označovaní jako G-1 byl vlastně radiotelefon, pomocí kterého jste mohli pouze telefonovat. Byl objemný, měl velký nárok na baterii a bylo velice snadné ho odposlouchávat. Tento radiophones fungoval na bázi radiosignálů. Druhá generace mobilních telefonů byla na trh uvedena v devadesátých letech a jako G-2, již fungovala na digitálním signálu. Umožňovala využití hlasových služeb, textových zpráv a WAP připojení na internet. Pomocí těchto textových zpráv zkratkou označované jako SMS můžeme považovat za předchůdce dnešní sociální komunikační sítě. Nebylo možné komunikovat s více účastníky najednou, aby všichni zúčastnění měli veškeré informace, pokud jste neposlali tuto SMS na více příjemců. Počet znaků na jednu SMS je omezen na 160 znaků. (http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xrambous_index.htm, 13.1.2012)

Následovalo zavedení 3 - G, které umožnilo uživatelům i širokopásmové připojení na internet. Výsledkem zdokonalení 3-G sítě je v současné době zavedení 4-G. Pomocí této

nové sítě je budoucnost této služby téměř neomezené. Cokoliv půjde připojit na tuto 4-G síť tak bude koncovým uživatelům nabídnuto. Výrobci aplikací se předhánějí, co vše si mohou uživatelé instalovat na své přístroje. Dle náročnosti aplikace a její výrobní ceny, jsou buďto zdarma či za určitý jednorázový, nebo paušální poplatek. Příkladem je aplikace předpověď počasí, která funguje po celém světě.

K výhodám mobilního telefonu patří dostupnost, přesnost, schopnost využívat tísňová volání, možnost podle signálu vystopovat ztracené lidi, platba za MHD či parkování. Využití mobilního telefonu je skoro neomezené, moderní přístroje obsahují navigaci, připojení na internet, sociální sítě, možnost zasílání fotek na svoje blogy či zdi. Hraní her či stahování různých aplikací, čtení aktuálních zpráv na různých informačních portálech, možnost hraní her, čtení knih bez vláčení této knihy ve fyzické podobě, poslouchání hudby ať už ve formě MP3 formátu, nebo připojení na on-line rádia. Pomocí mobilního telefonu se můžete objednat na úřad, k lékaři či pouze dovážku jídla do domu.

Nevýhody mobilního telefonu jsou zároveň i jeho výhody – Vaše neustálá dostupnost, předpoklad 24 - hodinové dispozice, bez ohledu na vlastní soukromí či plánovaný program. Nemáme čas na psychohygienu a neustále si kontrolujeme, jestli máme signál, zmeškané hovory, zda nám někdo neposlal email, neposlal příspěvek na naši zeď, „*neštouchnul*“ (v aplikaci Facebook). (Biznárová, 2010, s. 20) Při zvýšeném používání může dojít k závislosti na mobilním telefonu. Pro děti je zde daleko větší riziko vzniku této závislosti a to z důvodu, kdy moderní telefony obsahují také velké množství her, které jsou již součástí základního instalačního balíčku od výrobce. Děti často mluví o svém telefonu jako o nejlepším příteli (Biznárová, 2010, s. 20) U současné populace je zacházení s mobilním telefonem bráno jako samozřejmost. Malé děti od útlého věku mají mobilní telefon jako hračku a jakmile umí mluvit, tak je rodiče učí ihned telefonovat. V budoucnu tyto děti ztrácejí sebejistotu, pokud nemají svůj mobilní telefon u sebe, či jsou delší dobu bez signálu. (Biznárová, 2010, s. 20)

Chat a diskusní fórum – Chat jako komunikační prostředek využívají spíše ženy, do diskusních fór se spíše zapojují muži (Šmahel, 2003) Chat a diskusní fórum můžeme využít k různým způsobům získávání informací, poradenství, sdělování vlastních poznatků, předávání zkušeností. (Biznárová, 2010, s. 20)

2. Komunikace

„Lidská společnost je v podstatě síť vztahů mezi lidmi. Když si ji představíme jako rybářskou síť, pak uzly představují lidi a provázky či lana vztahy mezi nimi. Ale co to vlastně je, toto lanoví v lidském světě? Jedna odpověď je, že je to komunikace.“

(Argyle a Trower, 1979)

Komunikace existovala, rozvíjela, existuje a rozvíjí se v přírodě od jejího prvopočátku. Nemáme na mysli jen komunikaci mezi lidmi, ale i v samotné přírodě. Lidská touha po dorozumívání vychází přímo ze stavu, kterými se pravěcí lidé obklopovali. Nástroji komunikace v přírodě jsou pachy, mimika, postoje, neartikulované zvuky či opakující se melodie. Toto vše můžeme považovat za komunikační nástroj, který používáme i v dnešní době. Komunikace lidstva se vyvíjela od neartikulovaných zvuků a skřetů až po komunikaci člověka prostřednictvím jazyka, za pomoci rozvoje řeči. Využíváme jak verbální, tak i neverbální styl komunikace. *„Toto vše můžeme označit jako sofistikovaný styl komunikace člověka“.* (Sak, 2007, s. 21)

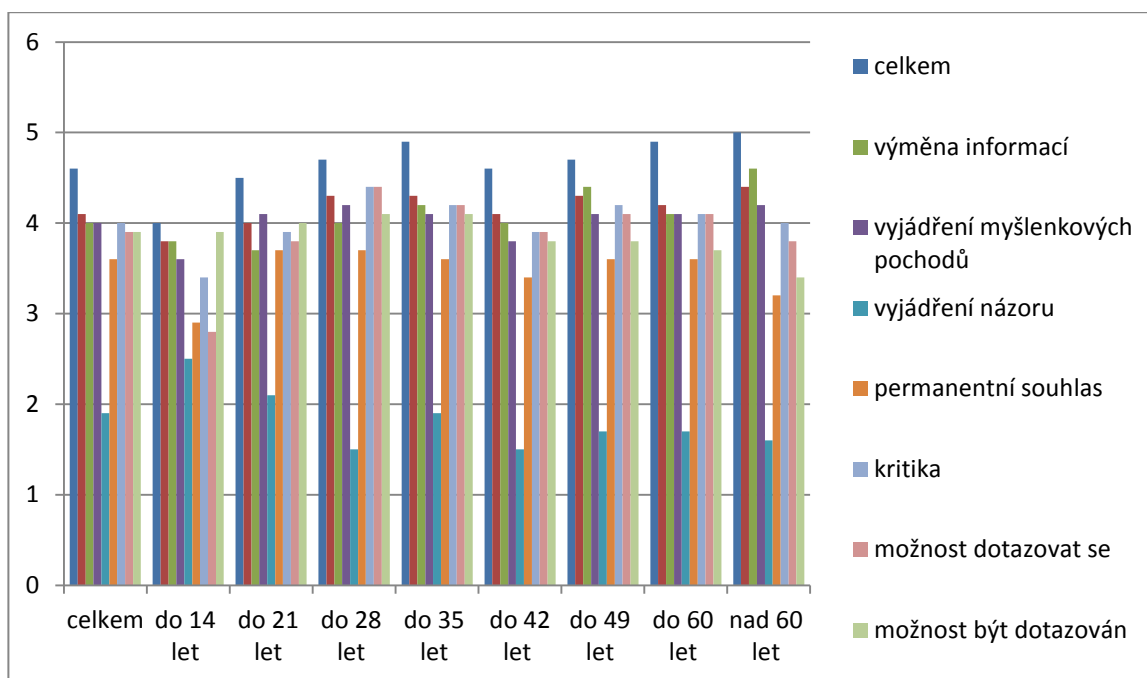
Vývoj lidské komunikace od prvopočátku, nebylo pouhé mluvení či neartikulované výkřiky či skřeky, ale do základů komunikace můžeme zahrnout i nástěnné kresby a ikony. Pomocí kreseb a ikon se rozvíjela nejprve komunikace řečová, následně s objevem písma i písemná komunikace lidstva. Pomocí objevu písma a za přispění komunikace dochází k novým objevům, nejprve věcí, které obklopovali lidstvo od prvopočátku. Nejprve byly objasněny konkrétní jevy okolního světa, praktických aktivit. Následně byla odhalena existence abstraktních a syntetičtějších řádů bytí. Od jednoduchého ke složitějšímu. *„Existenci a aktivity člověka v různých rovinách bytí od materiální k abstraktní rozpracoval Charles Popper (1997) v teorii prvního, druhého a třetího světa“.* (Sak, 2010. s. 21) Tento daný vývoj byl umožněn plným rozvojem řeči, kdy řeč je velice úzce spjata s myšlením a myšlenkovými pochody. *„Určitá úroveň užívaného jazyka v rodině či ve společnosti stimuluje rozvoj myšlení na odpovídající úrovni“.* (Vygotskij, 1971, Piaget, 1966, Popper, 1997)

„Rozvoj řeči stimuloval myšlení člověka i jeho intelektuální rozvoj a otvíral širší a hlubší prostor pro sociální komunikaci a rekonstrukci sociální entity. Řeč je tedy jedním ze

základních předpokladů generování sociální entity ze souboru lidských jedinců. Ve vývoji civilizace hraje významnou roli vkládání média mezi komunikující lidi, které komunikaci zprostředkovává, ale také ovlivňuje spontánnost a přirozenost“. (Sak, 2007, s. 21)

Internetová komunikace je řazena mezi komunikaci sociální. Sociální komunikace představuje sdělování informací, podávání zpráv. Může být oboustranná, dvousměrná pak se blíží interakci, anebo jednostranná. Člověk neustále komunikuje. Neustále nějaké sdělení vysílá a současně nějaké přijímá. Sdělování má různé formy (slova, gesta, mimika, obrazy, symboly) a témata. (<http://mezilidske-vztahy.euweb.cz/komunikace.htm>, 21.3.2012)

Graf č. 1. Důležitost jednotlivých faktorů v rozhovoru

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 228

Stupnice důležitosti:

- 1- velmi důležité
- 2- důležité
- 3- normální, jinak by to nebyl rozhovor
- 4- spíše nedůležité
- 5- nedůležité

Graf č. 1 znázorňuje váhu jednotlivých faktorů, které mohou ovlivnit, či vstupují do rozhovorů. Jak používáme tento komunikační nástroj, co je primárně cílem daného rozhovoru.

„Mění Internet naše komunikování? Mění. Mění i naši představivost, myšlení a uvažování. Pochopitelně mění rychlost, dostupnost, kapacitu, směry, úmysly (intencionality) našeho komunikování. Komunikace dnešní doby vyzívá k interakcím. Internet nabízí – připoj se, vyber si, stahuj, zavolej mi, zavolej nám, objednej si u nás, kup si, neváhej, nepropásni, sleva, ještě větší sleva, výrobek zdarma, totální výprodej, koupíte levněji, krach, šance, což potvrzuje, že nikoliv my si kupujeme zboží, ale zboží si kupuje nás. Nabízí možnost výběru (princip volby, vlastního určení preferencí a pořadí, také svobodu.) Jsme manipulováni, ale můžeme zůstat volní.“ (Vybíral, 1999, s. 67)

2.1 Mediální výchova

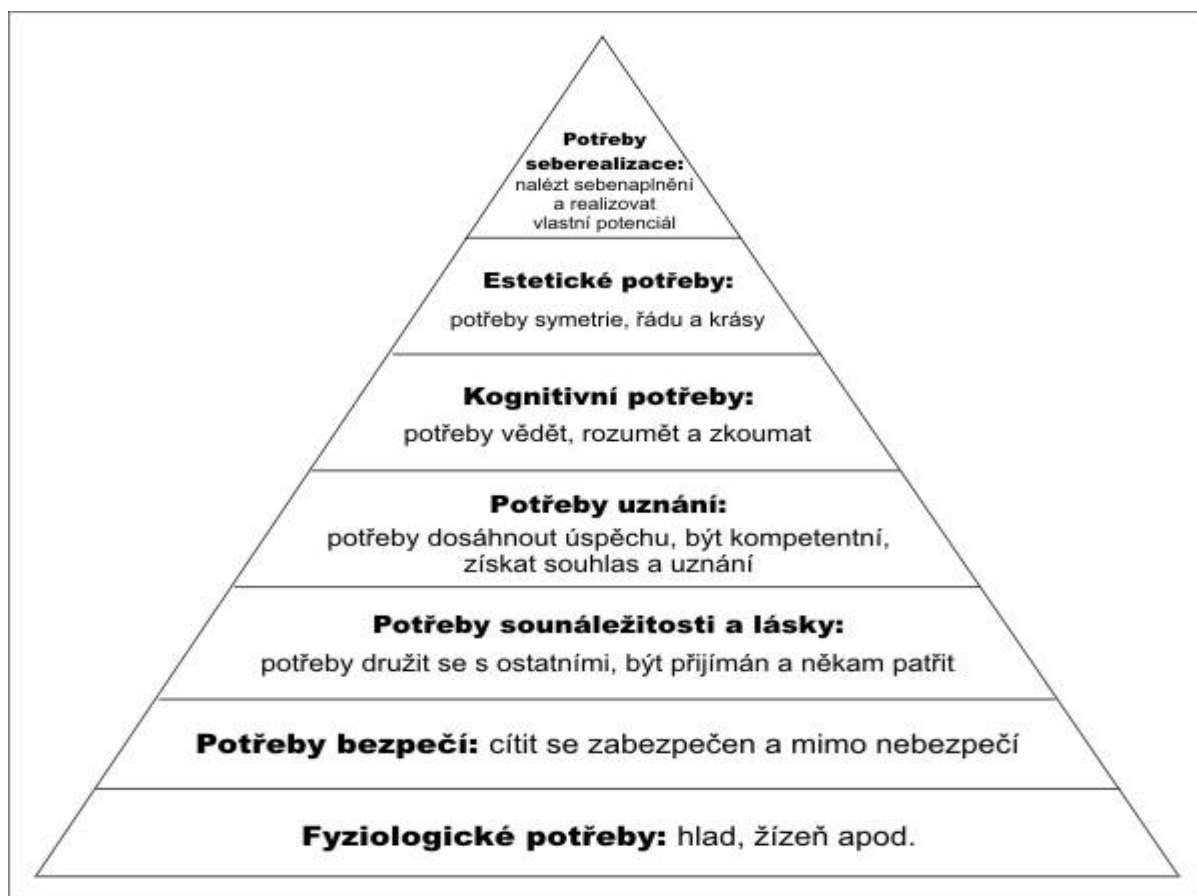
Význam mediální výchovy v školním vzdělávání je rozhodující. *„Podstatou mediální výchovy v školním vzdělávání – přístupem nedirektivní, obsahem nezaměřeným na poznatky, ve formě průřezových témat, anebo samostatných podnětů – je snaha naučit žáky výběru, hodnocení, a využívání informací metodou společného zkoumání, analyzování a samostatného přemýšlení. Přičemž vztah mezi žákem a učitelem je postavený na atmosféře vzájemného dialogu a akceptace.“ (Bizíková, 2010, s. 22)*

Mediální výchova zvyšuje povědomí jak žáků, tak i rodičů o tom jak správně rozpoznat a filtrovat každodenně přijímané informace s médií. Média mají velký vliv jak při výchově tak i vzdělávání dětí, adolescentů a v neposlední řadě i dospělých. Mediální výchova nás učí schopnosti volby mezi tím, zda získanou informaci pouze použijeme či nikoliv. Schopnost správně oddělovat a filtrovat získané informace je zručnost, kterou používáme celý život a po celý život se jí také učíme. Jako jedinec sami informace nejen přijímáme, ale také, vytváříme a provádíme distribuci dále. Je důležité, abychom dokázali odlišit, zda námi uveřejněná informace nemůže někoho poškodit či očernit. Je nutné uvědomit si odpovědnost za své výroky a internetové či sociální počiny. *„Mediální gramotnost je důležitou a nedílnou*

součástí multikulturality, se kterou se setkáváme od raného dětství. Mezikulturní dialog nám pomáhá bourat předsudky a nepodporovat rasové rozdíly“. (Bizíková, 2010, s. 22)

Mediální výchova a život v informační společnosti před nás všechny staví mnoho úkolů a nevyvracitelně s sebou přináší i trvalé a nezvratné změny. Tyto změny jsou stejné nové, jako všechny dosavadní společenské inovace v mediální výchově. Digitalizace přináší do našich životů trvalé změny. V širším slova smyslu jsou média svojí povahou schopné naplno ovlivnit postoje jedince a jeho způsob chování v širší společnosti. Do budoucna nám z toho vyplívá nebezpečí nové formy sociálního vyloučení, kdy jedinec, který plně neovládá veškeré novinky a výtobytky nového stylu on-line komunikace nemusí být společností akceptován a je postupně vylučován ze středu na okraj, až mimo zónu působení skupiny do které touží zapadnout a být součástí tohoto celku. Touha někam patřit je člověku vlastní již od počátku lidstva, kdy se jedinci slučovali do tlup, nejprve z důvodu zajištění primárních potřeb jako bylo jídlo, oheň, úkryt, obrana a zajištění nového potomstva.

Obr. č. 1 Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: <http://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/>, 5.1.2012

V rámci mediální výchovy by neměli být opomenuty tyto témata:

1. Sexuální obsah internetu (stránky pro dospělé, nevhodné pro děti, které mohou obsahovat jak klasickou pornografii, tak násilnou či v neposlední řadě i tu děckou) Naučit děti nereagovat na osobní sexuální výzvy od ostatních on-line kamarádů. Neodpovídat na „grooming“ (svádění) se sexuálním podtextem a motivem, upozornit děti na pedofilii a jiné sexuální zneužívání dětí i dospělých, upozornit na nutnost ochrany osobních dat. (Slavíková, 2010, s. 14 - 15)
2. Fyzické a mentální násilí jako jsou obscénosti, neustálá přítomnost hrubého zacházení a násilí, „cyber-bullying“ (šikana na internetu), „happy slapping“ (jedinec – oběť je napadena, při napadení je natočena, vyfocena či jakýmkoliv jiným způsobem je proveden o tomto útoku záznam, který je pak následně umístěn na internet k veřejnému prohlížení, oběť je tedy ponížena a napadena opakovaně při každém shlédnutí na internetu, kdy pak následuje reakce posměchu hlavně ze stany vrstevníků, v první řadě spolužáků). „Stalking“ (obsesivní pronásledování), dále sem patří i šikanování, zneužívání a útoky nejen na internetu, ale i v reálném životě. (Slavíková, 2010, s. 14 - 15)
3. Diskriminace všech druhů, rasismus, projevy nenávisti, xenofobie, překroucená ideologie (např. fašismus), náboženské sekty, navádění na útoky v reálném světě z důvodu ovlivnění některým z výše uvedených aspektů. (Slavíková, 2010, s. 15)
4. Neřízený životní styl, kdy je zde neustálá ideologie dokonalého těla, vlasů, pokožky, kdy jsou děti neustále pod tlakem, jak mají vypadat, jak se oblékat, co mají poslouchat, jíst. Z tohoto tlaku děti podléhají anorexii, bulimii. Na internetu jsou běžně ke stažení návody na výrobu drog, jak hrát on-line hry, jak provést sebevraždu či vyloupit obchod. Jak podvádět při testu. Jak oklamat rodiče či učitele. (Slavíková, 2010, s. 15)
5. V neposlední řadě je zde i vliv reklamy a marketingu. V současné době jsou veškeré sociální sítě, emailové schránky či jen zprávy na internetu doplněny o nepřeberné množství reklamy na různé výrobky či služby. Patří sem také spamy což je nevyžádaná pošta, která ve většině případů obsahuje podprogram na stahování

osobních údajů z Vašeho počítače tzv. „hacking“ Další způsob jak získat jedinečná osobní či bankovní data je „pishing“. Internet nám také na vybraných stránkách umožňuje legální či nelegální stahování hudby, filmu, knih. Dochází k porušování autorských práv, aniž by si to dítě uvědomilo. (Slavíková, 2010, s 15)

V dnešní době je mediální výchova již plně součástí výukového programu od základních škol. Je snaha ze strany školy o plné uvědomění nebezpečí, které na děti na internetu či sociální síti čeká. Tato osvěta je nutná obzvláště z důvodu zneužití jak osobních údajů, tak i samotných dětí.

2.2 Internetová komunikace

Internetová komunikace pomocí sociálních sítí za použití různých aplikací k tomu určených nám dává možnost komunikovat s více lidmi najednou, bez rozdílu časového pásma či místa jejich pobytu. Sociální síť zkracuje vzdálenosti na minimum a podporuje lidskou touhu být součástí nějakého celku či kolektivu. Mít stejné zájmy, koníčky jako vrstevníci, kolegové, studenti, posluchači či jen jako lidé kolem nás. Při internetové komunikaci se však setkáváme s fenoménem, který se při osobní komunikaci nevyskytuje. Jedná se o fenomén anonymity. (Wolfsberg, 2006) Poskytuje osobám při online komunikaci výhodu či možnost zkreslení svých vlastních údajů. Je zde možnost přikrášení či zatajení určitých ať už zjevných či skrytých skutečností, nebo vlastností jedince. Být někdo jiný je však po určitou dobu zábavné či neškodné. Máme mnoho on-line přátel, avšak mnohdy je vůbec neznáme či nikdy v životě neuvidíme. V tomto duchu je velice jednoduché upravit si profil tak, aby byl zajímavý a tímto tak naplňujeme prázdnotu svých vlastních životů, kdy nic z toho co píšeme na svém blogu nemusíme prožívat či být u toho. Z jedinců se tak stávají internetový patologičtí lháři. Z toho důvodu je však velice důležité udržovat si zdravý pohled a nadhled. Tato forma zábavy a vyplňování volného času může velice snadno sklouznout i ke zneužívání či až deviantnímu chování. Je tedy nutné obzvláště děti chránit, před tímto negativním jevem moderní internetové komunikace. Je vhodné děti předem varovat a připravit na to, že nikoliv každý, kdo se na tomto webu nachází, nemusí být opravdu ta dívka či chlapec za které se zde vydává.

„Gibbsová, Ellisonová a Heinová (2006) ve svém výzkumu uživatelů on-line seznamek zjistili, že 80% respondentů je toho názoru, že ostatní uživatelé se prezentují jako někdo jiný.

Ve výzkumu Whittyovej (2008 b) 51% respondentů odpověděli, že v některých případech neuvádějí pravdivé informace“. (Blažková, 2010, s. 12) Oslovení však dodávají, že tyto informace mění nikoliv z důvodu někoho poškodit či oklamat, ale spíše toto využívají k zaujetí ostatních. Nejedná se přímo o lži, ve většině případů se jedná o přehánění. Jedinci zde používají strategii přehánění a přikrášlování údajů a to z důvodu zaujetí o oslovení ostatních. (Blažková, 2010). Při sdělování jiných než pravdivých údajů musíme brát i v potaz celkovou sociální situaci jedince. Důležitým aspektem je i jeho správný psychologický vývoj.

Psychologické dělení vývoje člověka:

Erik H. Erikson (1902 – 1995)

Navrhl a popsal osm vývojových stádií, z nichž každé je charakterizováno nějakým typem konfliktu.

1. Období orálně sensorické (od narození do jednoho roku života)
2. Období svalově anální (druhý až třetí rok života)
3. Období lokomotoricky genitální (třetí až pátý rok života)
4. Období latence (šestý až dvanáctý rok života)
5. Puberta a adolescence (dvanáctý až třicátý rok života)
6. Mladší dospělost (dvacátý až třicátý rok života)
7. Dospělost (třicátý až šedesátý rok života)
8. Zralý věk (od šedesáti let života až do smrti)

(<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/vyvojove-psychologicko-teorie>, 7.1.2012)

Lawrence Kohlberg (1927-1987)

Kohlberg rozlišuje tři hlavní fáze morálního vývoje

- Prekonvenční morálky (předškolní věk)
- Konvenční morálky (školní věk)
- Postkonvenční morálky (dospělost)

(<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/vyvojove-psychologicko-teorie>, 7.1.2012)

Pro rozdělení vývojových stádií člověka použijí rozdělení dle Říčana – Vývojová psychologie:

- 1: „Prenatální období: od početí do narození
  - 2: Kojenecké období: od narození do konce prvního roku života
  - 3: Období batolete: od prvního do třetího roku života
  - 4: Období předškolního dítěte od 3 do 6 let
  - 5: Mladší školní věk: 6 – 11 let
  - 6: Pubescence: 11 – 15 let
  - 7: Adolescence: 15 – 20 let
  - 8: Mladá dospělost: 20 – 30 let
  - 9: Třicátá léta: 30 – 40 let
  - 10: Čtyřicátá léta: 40 – 50 let
  - 11: Padesátá léta: 50 – 60 let
  - 12: Život po padesátce, stáří (semium) dělíme dále na:
    - rané stáří: 60 – 74 let, mladí senioři
    - vlastní stáří: 75 – 89 let, staří senioři
    - dlouhověkost: 90 a více let, velmi staří senioři“.
- (Řičan, 2004, s. 54 - 55)

Tab. č. 3 Nejčastěji používané slovní zkratky v počítačové komunikaci

F2F	Face to face (Tváří v tvář)
PLS	Please (Prosím)
DIY	Do it yourself (Udělej si sám)
4YOU	For you (Pro teeb)
W8	Wait (Počkej)
ASAP	As soon as possible (Co nejdříve, jakmile to bude možné)
TLF	Telefonuji
NJN	No jo no
MMT	Moment
DMNT	Dement
MTR	Mám tě rád
TUT	Tak už táhni

Zdroj: Rogers, V., Kyberšikana, 2011, s. 44

2.3 Vybrané aspekty komunikačních závislostí

Jedním z nežádoucích jevů dnešní moderní společnosti je stále narůstající výskyt jevů, který označujeme jako sociálněpatologické. Jedná se o širokou škálu jevů, které společnost vnímá jako nežádoucí, nechtěné, v některých případech až jako nepřijatelné či nepřístojné. Čím vyšší je škodlivost či závažnost tohoto sociálně patologického jevu hlubší, závažnější tím je pravděpodobnější požadavek společnosti na jeho předcházení, řešení, minimalizace dopadu na společnost a jeho samotný výskyt. (Hupková, 2010, s. 23)

Ve vztahu k zažitým a platným sociálním normám je možné sociální návyk rozčlenit takto: (Ondrejko, 2000)

- „*Normokomfortní (resp. komfortní) sociální návyk, který je v souladu s platnými normami ve společnosti*
- *Nonkonformní nápadné, provokativní sociální návyk, který je ještě společností tolerován, společnost jej ještě akceptuje*
- *Deviantní (odchylné od normálu, zavedených konvencí, norem a návyků společnosti, ve které žijeme)“.* (Hupková, 2010, s. 23)

Deviantní způsob života dělíme na:

- „*Disociální – nesociální, nepřizpůsobivý, nespolečenský*
- *Asociální až antisociální – (asociální – nespolečenský způsob života, který se vymyká zavedeným normám společnosti, ve které žijeme, která ještě však nemá úroveň ničení hodnot jako antisociální – kdy se jedná o uvědomění si svého protispolečenského způsobu života)*
- *Delikventní*
- *Kriminální (vztahuje se na trestné činy – například krádeže, ohrožení na životě, loupežné přepadení, vraždy....)“.* (Hupková, 2010, s. 23)

Právě závislosti a životní styl ovlivněný závislostí patří mezi nejzávažnější sociálněpatologické jevy. „*Tyto nelátkové závislosti nejsou uvedeny v žádných oficiálních diagnostických tabulkách mezinárodní klasifikace chorob. Některé z nich jsou již zařazeny mezi návykové a impulzivní poruchy. V souvislosti se změnami naší soudobé společnosti*

zaznamenáváme i změny sociálně patologických jevů, které jsou jejich nedílnou součástí“.
(Hroncová, 2010)

Návykový životní styl ve vztahu k počítači a internetu řadíme mezi impulzivní a návykové poruchy. Do této skupiny řadíme například i patologické hraní – gamblerství, patologické nakupování – „shopaholismus“, nebo závislost na práci – „workoholizmus“. Dodnes není ustálené pravidlo označení těchto závislostí. Mezi běžně používané označení patří internetová závislost (angl. internet addiction), nebo problémové používání internetu (angl. internet pathological use). První označení závislosti na internetu vzešlo od americké psycholožky Young a to v roce 1996. V těchto letech dochází k masivnímu nárůstu uživatelů internetu a prohlubuje se pohlčení prací. Tento novodobý fenomén závislosti na internetu a jeho použití poutá pozornost odborníků na celém světě. (Hupková, 2010)

„Všeobecná definice závislosti na používání internetu se definuje, jako používání internetu, které sebou přináší do života jedince psychologické, sociální, pracovní či školní komplikace“. (Hupková, 2010)

Specifikace vymezení závislosti na internetu, je nutné nejprve vymežit a přesně specifikovat základní znaky, podle kterých je možné určit problémové, patologické, nezdravé žití. *„Patologický vztah k internetu, počítači či mobilnímu telefonu má analogii v šesti základních znacích tzv. diagnostických kritériích, prostřednictvím kterých vymezujeme kteroukoliv závislost“.* (Hupková, 2010)

- 1 znak: silná touha, nebo nutkání tzv. bažení (angl. craving)
- 2 znak: problémy se sebeovládáním
- 3 znak: odvykací stav
- 4 znak: vzrůst tolerance
- 5 znak: postupné zanedbávání jiných potěšení a tužeb, nebo ostatních koníčků
- 6 znak: pokračování ve stávajícím stavu i se zjevnými škodlivými následky

Je nutné uvést, že vždy se jedná o sebedestruktivní způsob života. *„Diagnostické kritérium problémového používání internetu podle Youngové (1998), modifikované Beardom a Wolfom (2001), určují, že na diagnostiku závislosti na internetu musí být přítomných všech 5 následujících příznaků“* (Vondráčková, Vacek, 2009, s. 5)

1. zaujetí internetem (přemýšlení a plánování budoucích aktivit na internetu)
2. potřeba používat internet ve stále delších časových intervalech, je stále těžší, dosáhnout uspokojení
3. opakovaná neúspěšná snaha kontrolovat, případně přerušit, nebo zastavit používání internetu
4. nepokoj či podráždění při pokusech přerušit, nebo se vzdát používání internetu
5. překračování původně plánovaného času při připojení na internet

Dále je nutné, aby podle uvedených autorů (Vondráčková, Vacek, 2009) byl přítomný alespoň jeden z následujících příznaků:

1. Ohrožení, nebo hrozba ztráta důležitého vztahu, zaměstnání pro závislého jedince z důvodu neřízeného používání internetu
2. Lži pro rodinné příslušníky, terapeutů, blízké soby, nadřizovaným používané pro zakrytí nadměrného používání internetu
3. Používání internetu jako únik od problémů, snaha zbavit se dystrofické nálady (pocit bezmocnosti, viny, deprese atd.)

Přímá komunikace oproti internetové je pro jedince daleko méně patologická a duševně náročná. Je důležité znát vždy jak klady, tak i zápory a temné stránky výdobytků dnešní moderní doby třetího tisíciletí. Bez moderních telekomunikačních prostředků již není možné skoro existovat, ale je nutné držet si svůj selský rozum a přiměřený nadhled. Neupínat se pouze na sociální online přátele, ale stále udržovat styky s lidmi, které známe delší dobu a se kterými máme již navázané sociální vazby, na kterých je ovšem nutné dále pracovat a prohlubovat je.

Závislost na internetu jako nechemická návyková nemoc dle Nešpora.

Nešpor uvádí, že k daleko většímu ohrožení ze strany internetu či sociálních sítí dochází u jedinců, kteří trpí další duševní poruchou. Ve zkoumané skupině byl zjištěn souběžný výskyt afektivních poruch, úzkostní – sociální fobie, bulimie, patologická závislost na nakupování, nezvladatelný hněv či zneužití alkoholu, nebo dalších návykových látek. Přemíra používání internetu může mít i základ např. v manželském konfliktu, syndromu vyhoření (chronický pracovní stres). Závislí tvoří zvláštní nesourodou skupinu. Je tedy nutné analyzovat každého zvlášť, neboť příčinu závislosti má každý jedinec jinde. (Nešpor, 2007)

Přehled rizik nadměrného využívání internetu dle Nešpora:

„Tělesné rizika:

- nezdravý životní styl
- obezita
- choroby pohybového systému
- zvýšené riziko úrazů a větší sklon riskovat
- virtuální nevolnost (po závodech v autě apod. může hráč odpadnout)
- zhoršení mezilidských vztahů a úzkost v sociálních vztazích
- epilepsie
- oční choroby

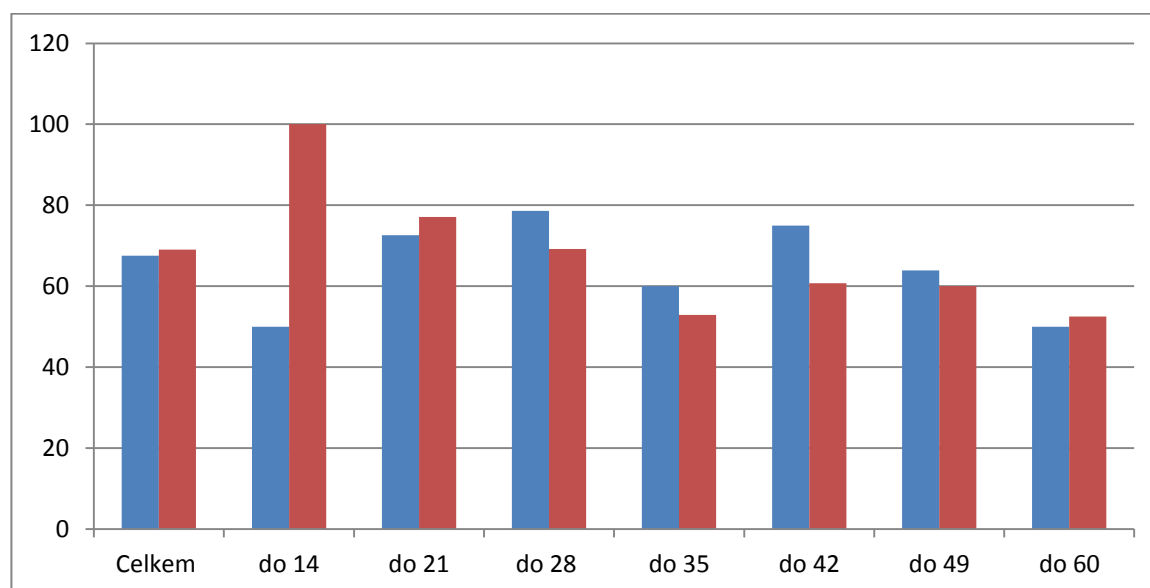
Psychické rizika:

- zanedbávání školy a zhoršení školního prospěchu
- zanedbávání reálných vztahů pro plytké a povrchní vztahy na internetu
- zvýšená agresivita a oslabení prosociálního žití
- existence souvislosti mezi hraním počítačových her, šikanou a bitkami ve škole, kde následuje snížená známka z chování
- zvýšené riziko problémů způsobených alkoholem a jinými látkami“

(Nešpor, 2007, s. 5)

Využití jednotlivých komunikačních prostředků:

Graf č. 2 **Využití mobilního telefonu**

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 202

modrá barva – muži

červená barva – ženy

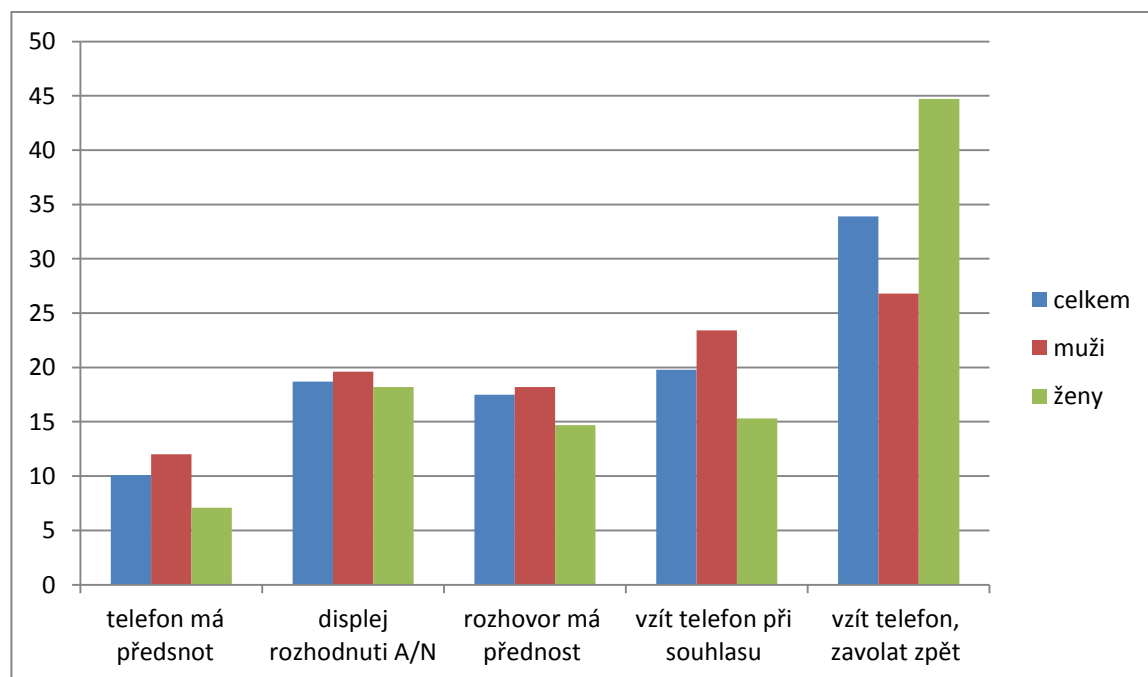
Tab. č. 4 **Využití mobilního telefonu**

věk	celkem	do 14	do 21	do 28	do 35	do 42	do 49	do 60
muži %	67,5	50,0	72,6	78,6	60,0	75,0	63,9	50,0
ženy %	69,0	100,0	77,1	69,2	52,9	60,7	60,0	52,5“

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 202

Graf a tabulka vyjadřuje soukromé využití mobilního telefonu u mužů a žen v různých věkových skupinách. V pubertálním věku je využití mobilního telefonu výrazně vyšší u žen, nežli u mužů. Následně hodnoty klesají, až se ve 30 letech věku vyrovnávají a dochází ke sjednocení používání tohoto komunikačního prostředku.

Graf č. 3 **Chování při zazvonění mobilního telefonu**

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 225

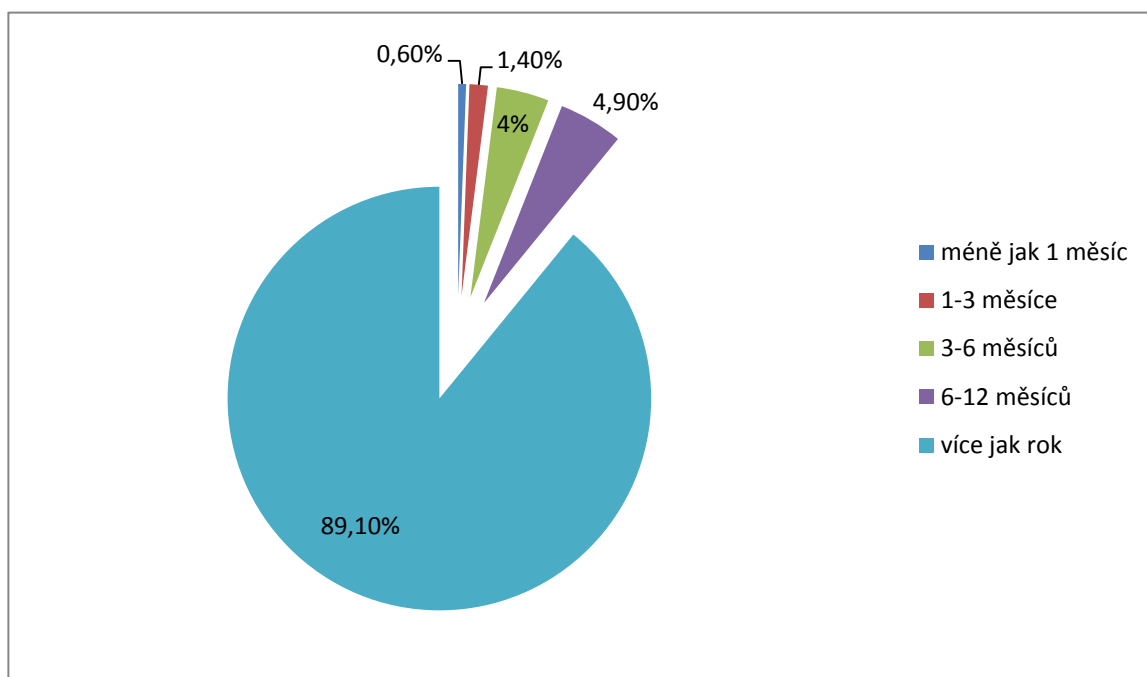
Tab. č. 5 **Chování při zazvonění mobilního telefonu**

	celkem	celkem muži	celkem ženy
telefon má přednost	10,1	12,0	7,1
dispej, rozhovor A/N	18,7	19,6	18,2
rozhovor má přednost	17,5	18,2	14,7
vzít telefon při souhlasu	19,8	23,4	15,3
vzít telefon, zavolat zpět	33,9	26,8	44,7

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 225

Graf a tabulka vyjadřuje chování jedince při zazvonění mobilního telefonu. Mobilního telefonu máme u sebe po celý den a každý z nás reaguje rozdílně: Reakce je ovlivněna jak naším vztahem k tomuto přístroji, tak i situací ve které se momentálně nacházíme. Každý den tak činíme rozhodnutí či přerušíme právě probíhající hovor, nebo budeme volajícího ignorovat. Naší další možností je přerušit probíhající rozhovor a omluvení se volajícímu, s tím že jej budeme kontaktovat později. Každý den činíme tato malá rozhodnutí většinou bez dlouhého přemýšlení. Ke změně tohoto chování dochází v případech kdy, v práci používáme mobilní telefon jako nástroj, pomocí kterého vykonáváme svou pracovní činnost.

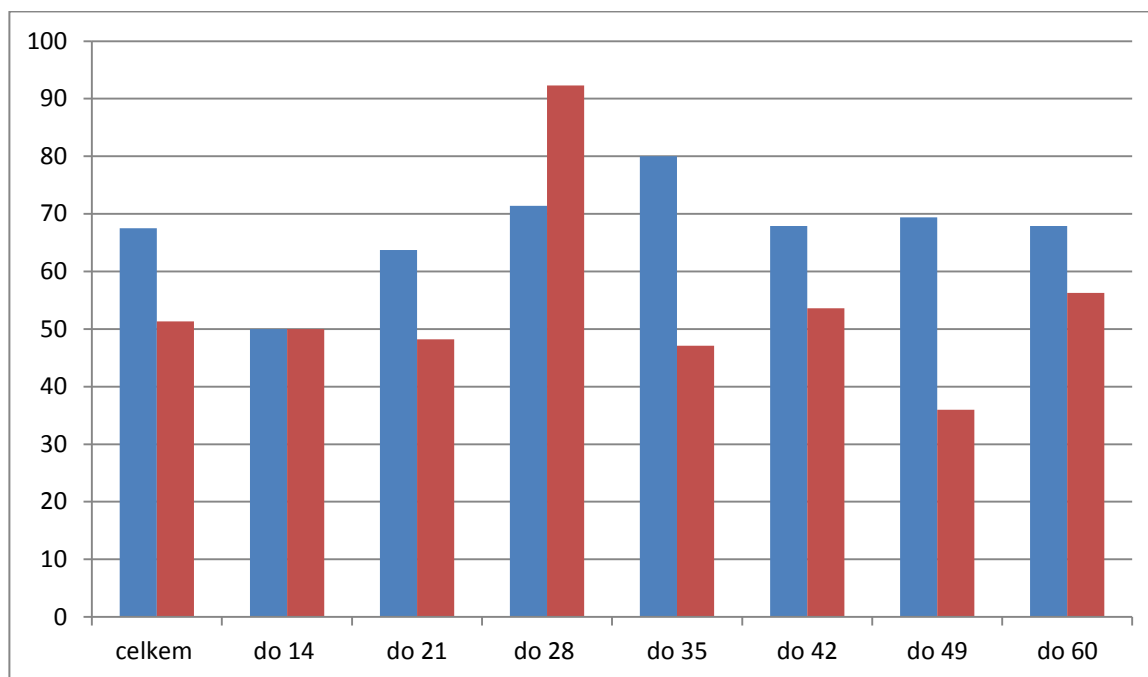
Graf č. 4 **Dostupnost mobilního telefonu v počtu měsíců**

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 214

Graf číslo 4 nám znázorňuje, po jakou dobu má již uživatel k dispozici mobilní telefon pro své použití. Z grafu je patrné, že skoro 90% majitelů mobilního telefonu jej vlastní déle jak jeden rok. Tato technologie je plně v civilizovaném světě rozšířena a dostupná široké veřejnosti.

Graf č. 5 Využití internetu k soukromým účelům

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 203

modrá barva – muži

červená barva – ženy

Tab. č. 6 Využití internetu k soukromým účelům

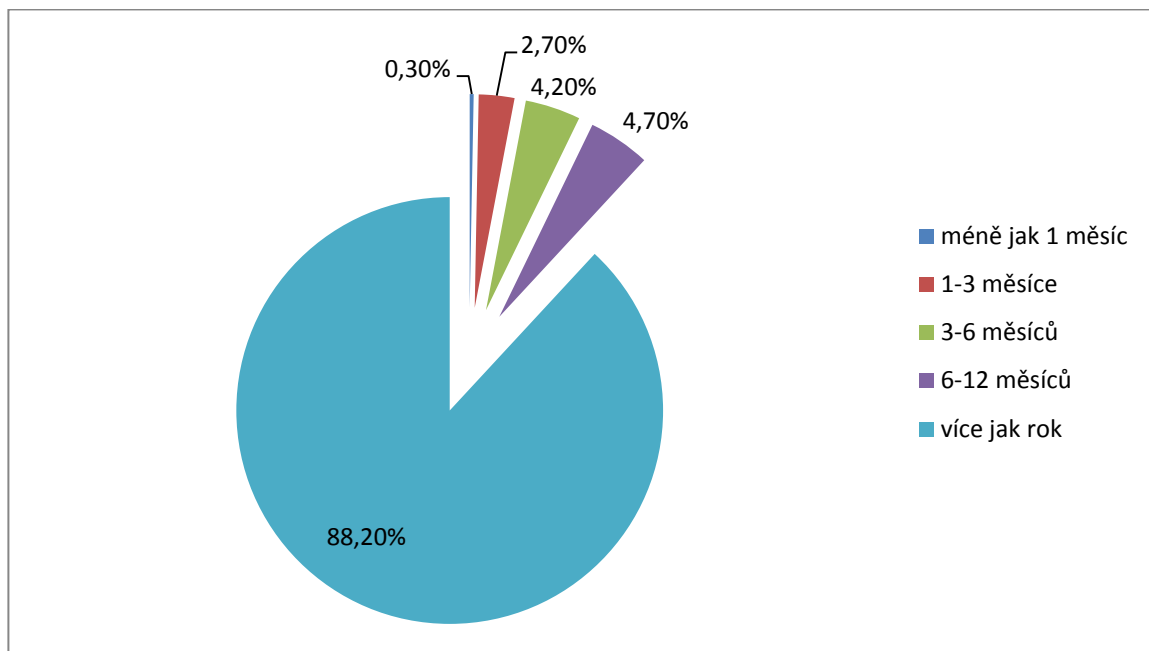
věk	celkem	do 14	do 21	do 28	do 35	do 42	do 49	do 60
muži %	67,5	50,0	63,7	71,4	80,0	67,9	69,4	67,9
ženy %	51,3	50,0	48,2	92,3	47,1	53,6	36,0	56,3

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 203

Graf a tabulka vyjadřuje soukromé využití internetu a internetového připojení. Používání tohoto komunikačního prostředku je na dosti vysoké úrovni jak u mužů, tak i žen. Značný nárůst v počtu uživatelů je od 21 roku života, kdy až do 35 let je využití tohoto média nejvyšší. S postupným přibýváním věku využití opět klesá.

„Internet souvisí s dobovou zvráceností. Mnohé převrací a staví hlavou vzhůru. Vyvrací svět z jeho základů, připravuje obyvatele světa o tělovou paměť, o fyzikální stopy, zanechávané po sobě při pohybu krajinou, světem se prochází tolik lidí aniž udělají krok!“ (Vybíral, 1999, s. 69)

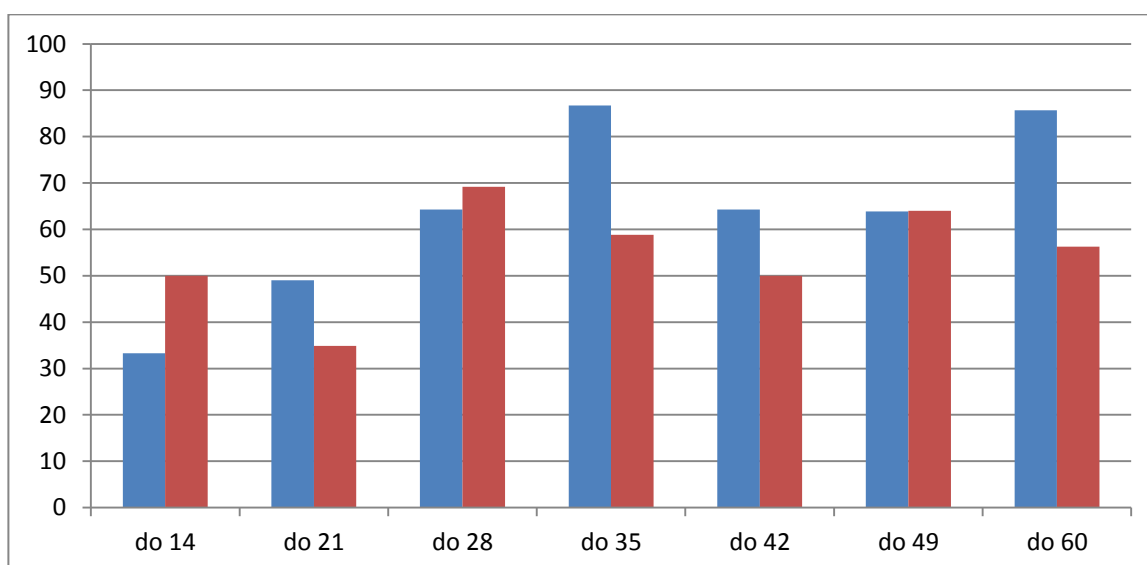
Graf č. 6 Možnost přístupu k internetu v počtu měsíců na uživatele

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009 , s. 214

Graf číslo 6 nám znázorňuje, po jakou dobu má již uživatel k dispozici připojení k internetu pro své použití. Z grafu je patrné, využití u skoro 89% uživatelů internetu déle jak jeden rok. Tato technologie je opět plně v civilizovaném světě rozšířena a dostupná široké veřejnosti.

Graf č. 7 Využití internetu ve škole a v práci

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 203

modrá barva – muži

červená barva – ženy

Tab. č. 7 Využití internetu ve škole a v práci

věk	celkem	do 14	do 21	do 28	do 35	do 42	do 49	do 60
muži %	61,5	33,3	49,0	64,3	86,7	64,3	63,9	85,7
ženy %	47,6	50,0	34,9	69,2	58,8	50,0	64,0	56,3“

Zdroj: Buermann, U., Jak (pře)žít s médii, 2009, s. 203

Graf a tabulka vyjadřuje pracovní a školní využití internetu a internetového připojení. Ve značném počtu pracovních odvětví je práce bez použití počítače a internetu nemožná. Stejně jako k práci potřebujeme internet, tak to samé platí i o školním využití tohoto informačního prostředku. Zacházet s počítačem se učí v dnešní době děti již v první třídě na základní škole. Jakmile umí psát a číst postupně objevují kouzlo a moc internetu.

V dnešní přetechnizované době zasahují moderní technologie i do samotného vzdělávání dětí i dospělých. „V oblasti vzdělávání jsou komputizace a formování informační společnosti spojeny především s elektronickým vzděláváním (e-learning). Pro vzdělanost člověka a vzdělávací systém společnosti e-learning znamená podobnou revoluci, jakou přinesl knihtisk. Reflexe, zkoumání a rozvoj e-learningu proto mají podstatný význam pro realizaci evropského projektu „učící se – znalostní společnost“ a pro rozvoj lidských

zdrojů“. (Sak, 2010, s. 147) E-learning představuje do budoucna obrovský potenciál jak vzdělávat společnost a jak předkládat široké veřejnosti myšlenky. Jedná se o prostředek vzdělávání, který teprve čeká na svůj boom. I přes značnou využitelnost pojmu e-learning stále ještě není stanovena jeho jednotná definice z řad odborníků. Vymezení co je e-learning se pohybuje v rozmezí volných definic, až přesně určených podmínek pro splnění určité dané podoby. *„Vzdělávání, které využívá informační a komunikační technologie, až k systémovému pojetí, jež vyžaduje pedagogicky a didakticky připravený kurz, připravený tutoriál, virtuální třídu s komunikací mezi studenty a tutorem, vedení žáka tutorem, sebeevaluaci a závěrečnou evaluaci zakončenou certifikátem“.* (Sak, 2010, s. 148)

2.4 Kyberšikana

„S rozvojem informačních a komunikačních technologií (ITC) se také u nás stále častěji objevují případy kyberšikany. Toto slovo ještě donedávna vyučující, rodiče, děti a ani odborníci nepoužívali“.

 (Rogers, 2010, s. 12)

Kyberšikana stejně jako šikana není bohužel v České republice trestným činem. V případě kyberšikany se může jednat o vydírání, stalking (nebezpečné pronásledování) útisk, vyhrožování. Prevence v rámci školy je upravena školní legislativou a Metodickým pokynem MŠMT č. j. 24 246/2008-6.

V roce 2010 se konala konference s názvem „Kyberšikana a ochrana osobních údajů aneb Kam až to může zajít na internetu“. V roce 2011 byla další konference s názvem „Prevence internetové kriminality a děti: technologie, edukace, legislativa“. Tyto konference jsou pozitivní kroky k odhalení tohoto problému široké veřejnosti a také se zasazují o neustálou prevenci na školách. Kdy jsou děti pod každodenním tlakem svých vrstevníků.

 (Rogers, 2011, s. 14)

1. Projekt Minimalizace šikany je program, který nabízí systémové a celostátně použitelné řešení problematiky šikany na školách. Je důležité ovšem bojovat proti kyberšikaně i mimo školní půdu. Z toho to důvodu vznikly různé projekty na podporu a moct zneužitým dětem. Projekt E-Bezpečí - mapuje a analyzuje nebezpečné

komunikační praktiky, které jsou přímo navázány na elektronickou komunikaci. www.e-bezpeci.cz (Rogers, 2011, s. 14)

2. Národní centrum bezpečnějšího internetu – neziskové vládní sdružení, které se snaží o osvětu a prohloubení vědomí lidí o hrozbách on-line komunikace. Propaguje a podporuje odpovědné chování na internetu a pomáhá dětem, kteří se cítí při internetové komunikaci ohroženi, či ocitnout lise v nesnázích. NCBI nabízí vzdělávání ve formě seminářů, školení, konferencí na téma užívání internetu jako komunikačního prostředku a zároveň se zabývá prevencí internetové kriminality. NCBI provozuje i další aktivity jako jsou:

- Saferinternet.cz - stránky podporující vzdělávání a výzkum v oblasti problémového a závadného chování na internetu, které ovlivňuje vývoj dítěte. Působí proti šíření ilegálního obsahu na internetu. www.saferinternet.cz (Rogers, 2011, s. 16)
- Bezpečně online - výchovně vzdělávací stránky, které poskytují jak uživatelům mladšího věku a jejich rodičům či vyučujícím důležité a potřebné informace o bezpečném používání internetu. Pro pedagogy jsou zde speciální praktické rady a různé metodické pomůcky, které lektor může použít ve výuce. www.bezpecne-online.cz (Rogers, 2011, s. 16)
- Horká linka - je kontaktní centrum přijímající hlášení nezákonného obsahu na internetových stránkách či portálech. Jejím cílem je zabránění dalšího šíření audiovizuálního záznamu po internetu, který má ve svém obsahu rasismus, xenofobii, pornografii, podporuje šíření drog, zneužívání a šikánování dětí či nabádání k sebepoškozování. Na stránkách Horká linka je k dispozici webový formulář, pomocí kterého můžete tento závadný obsah internetových stránek nahlásit. Pokud je obsah webu označen za nebezpečný je následně hlášení předáno k řešení Policii ČR. Horká linka pomáhá také řešit problémové chování na sociální síti Facebook, jedná se zejména o používání nelegálních identit či veřejném ponižování. www.horkalinka.cz (Rogers, 2011, s. 16)
- Linka pomoci - je krizové centrum pomáhající dětským obětem internetové šikany a kriminality. Pokud se jakékoliv dítě či jedinec cítí ohroženo či obtěžováno obsahem internetu, může použít krizovou linku, internetovou

poradnu či chat. Jsou zde také organizovány kampaně prevence s cílem upozornit na potenciální rizika internetové komunikace. www.pomoc-online.cz (Rogers, 2011, s. 17)

- Červené tlačítko – softwarový nástroj pro rychlé nahlášení závadného obsahu na internetových stránkách. [www.cervene-tlacitko](http://www.cervene-tlacitko.cz). (Rogers, 2010, s. 18)

Český školní program proti šikanování dle Koláře:

1. *„Společné vzdělávání pedagogů a supervize*
2. *Vytvoření užšího realizačního týmu*
3. *Zmapování situace na škole a motivace pedagogů ke změně*
4. *Společný postup pedagogů při řešení případů šikany*
5. *Prevence v třídnických hodinách*
6. *Prevence ve výuce*
7. *Prevence ve školním životě mimo výuku*
8. *Účinný ochranný režim*
9. *Spolupráce s rodiči*
10. *Školní poradenská činnost*
11. *Spolupráce se specializovanými zařízeními*
12. *Dobré vztahy se školami v okolí*
13. *Průběžná vyhodnocování situace ve škole, tedy evaluace“*

(<http://www.pppuk.cz/poradny/chomutov/skolni-program-proti-sikanovani>, 6.3.2012)

Cílem programu dle Koláře je najít a ukázat účinnou cestu ke snížení výskytu šikany, kyberšikany ve školních zařízeních a nabídnout program k širokému využití na školách v ČR. Program je navržen jako intenzivní vzdělávání celých sboroven, tj. jedná se o komplexní proškolení celého učitelského sboru na dané školní instituci. V roce 2008 byla zorganizována dětská kampaň s názvem Stop šikaně a následně i kampaň Stop kyberšikaně. (<http://www.minimalizacesikany.cz/>, 15.3.2012)

Prostředky kyberšikany:

- Textové zprávy – zprávy obsahující výhrůžný či jinak útočný obsah. Mnohdy se jedná o opakovaný útok formou zasílání přemíry sms na jedno telefonní

číslo, kdy jeho obsah příjemce uráží či je příjemci jinak nepříjemný. V současné době je stále možné koupit Sim kartu na jedno použití a po vyčerpání kreditu je nahrazena novou. Z tohoto důvodu je odhalení toho kdo zasílá tyto sms zprávy dosti problematické a to z důvodu jeho lokalizace. (Rogers, 2010, s. 33 – 34)

- Fotografie nebo videoklipy pořízené kamerou mobilních telefonů – pomocí mobilního telefon je páchána pravděpodobně nejčastější forma kyberšikany „happy slapping“ (veselé fackování). Jedná se natočení a následnou distribuci videozáznamu fyzického útoku pomocí mobilního telefonu na internetové stránky. (Rogers, 2010, s. 33 – 34)
- Mobilní telefonáty – počet mobilních telefonů narůstá exponenciální řadou a spolu s ním i počet útoků. Útočník opakovaně volá, prozvání či po spojení hovoru slovně napadá majitele určitého telefonního čísla. (Rogers, 2010, s. 33 – 34)
- Sociální sítě – jednoduché a snadné spojení se světem přes internet. Je zde možnost založit si profil, bez toho aby byl kontrolován. Za tímto profilem se může skrývat kdokoliv. Než odpovíme na žádost o přátelství, měli bychom si být jisti, koho vlastně na svůj internetový profil pouštíme. Tímto souhlasem dáváme volný přístup ke svým osobním údajům a fotografiím. (Rogers, 2010, s. 33 – 34)

Tab. č. 8 **Příklady kyberšikany**

Nářez (Flaming)	Internetové diskuse za pomoci elektronických zpráv, které používají agresivní a útočný jazyk.
Obtěžování (Harassment)	Opakované posílání útočných, urážlivých či nevyžádaných zpráv.
Pomlouvání (Denigration)	Rozšiřování pomluv, drbů a lží o někom s cílem poškodit jeho pověst nebo vztahy.
Předstírání (Impersonation)	Posílání materiálů a komentáře pod cizím jménem.

Prozrazení (Outing)	Sdělování cizích tajemství a citlivých informací bez souhlasu dotyčných.
Podvod (Trickery)	Přesvědčení oběti k prozrazení tajemství či citlivých informací a následně jejich zveřejnění na internetu.
Vyloučení (Exclusion)	Záměrné vyloučení z on-line skupiny.
Kyberpronásledování (Cyberstalking)	Opakované a intenzivní obtěžování a ponižování, které zahrnuje výhrůžky nebo zastrašování.

Zdroj: Rogers, V., Kyberšikana, 2010, s. 35

„Cílem kyberšikany je někomu ublížit, nebo ho zesměšnit za použití elektronických prostředků. Je to úmyslné, nepřátelské chování, které se obvykle opakuje. Jednotlivec nebo skupina útočníků ubližuje takovým způsobem, že se oběť nemůže účinně bránit“.

([http://www.nadaceo2.cz/vyhledavani/index\\$150267.html?segments=nadace&translateUrl=0&queryANDWords=kyber%C5%A1ikana](http://www.nadaceo2.cz/vyhledavani/index$150267.html?segments=nadace&translateUrl=0&queryANDWords=kyber%C5%A1ikana), 12.3.2012)

2.5 Lovci hlav – Headhunter

V současné době je využití sociálních sítí nejen ke komunikaci bez časového či vzdálenostního omezení, ale i k personálnímu náboru používáno. Sociální síť je často využívána jako zdroj informací pro personalisty. Mnoho uživatelů má na internetu své vlastní stránky či profily na kterých uvádí své osobní údaje či zveřejňuje různé fotografie z akcí či rodinného života. Pokud se někde hlásíme na výběrové řízení, je velice pravděpodobné, že Vaše jméno bude zadáno do internetového vyhledávače a vše co o Vás naleznou, bude pečlivě prozkoumáno a následně analyzováno. Dle nalezeného obsahu budete buďto pozváni na výběrové řízení či nikoliv. Z tohoto důvodu je nutné být obezřetní při sdělování osobních údajů na internetu či zveřejňování soukromých fotografií či videí. Na základě těchto dat dochází u personalisty k předjímání a uchazeč je předem zaškatalkovaný. Lovci hlav však mohou fungovat i obráceně, kdy pomocí sociálních sítí a internetu sami vyhledávají vhodné uchazeče na předem známé pozice. Již dopředu je znám profil vhodného uchazeče a dle něj jsou zadány data do vyhledávacího programu (stopaře), který prochází jednotlivé internetové stránky či sociální sítě a vhodné uchazeče označuje. Tito jedinci jsou pak následně hlouběji zkoumání, a pokud vyhovují profilu zaměstnance pro hledanou pozici, jsou pak následně

pozvání na pracovní schůzku, na které jím je představena nabídka práce. Další možností jak využít lovce hlav je osobní hledání nového zaměstnání, kdy tento člověk funguje zároveň jako osobní kouč. Pod jeho vedení je možné dosáhnout na daleko zajímavější a ekonomicky lukrativnější práci. Mít osobního kouče v současné době je uvážený krok ze strany toho, kdo chce změnit své zaměstnání. (personální oddělení Pojišťovny České Spořitelny, Renata Sedláčková)

„Studie společnosti Viadeo zjistila, že 62 % britských zaměstnavatelů prochází stránky uchazečů na Facebooku, MySpace nebo Bebo a že čtvrtina z nich některé kandidáty kvůli nim odmítla“. (Rogers, 2011, s. 84)

Sociální nábor v současné době má stále větší a větší tendenci ovlivňovat obsazování pracovních pozic ve firmách. Personalisté, kteří se nábořem nových pracovníků zabývají v současné chvíli, využívají sociální stránky jako svůj zdroj. Náboráři prohledávají různé sociální sítě, zadávají vyhledávací programy tzv. stopaře, kterým zadají přesná specifika a požadavky na vhodného kandidáta. Tento program prochází celou internetovou sítí a označuje vhodné kandidáty. Ti jsou pak posléze prověřeni a pozváni na pracovní pohovor. *„Realitou je, že většina lidí najde práci přes někoho, koho znají, a přijímá nabídky od lidí, kterým důvěřuje. Nábor přes stránky sociálních sítí těchto skutečností využívá a urychluje a zefektivňuje přiřazení kandidátů k pracovním příležitostem“.* (Shin, 2010, s. 135)

Personalisté využívají tyto 4 hlavní sociální sítě pro nábor nových pracovníků LinkedIn, Doostag, Ryze a Facebook. V ČR se využívají převážně LinkedIn a Facebook. Mohou, zde zadat specifické požadavky dle výrobního či vývojového zaměření firmy, pro kterou nábor provádějí. (Shin, 2010, s. 136)

LinkedIn

Založena v roce 2003 a má mezi svými členy přes 70 milionů uživatelů po celém světě. Je zaměřena na 150 výrobních odvětví. Uvedené profily na této sociální síti jsou převážně živé verze aktuálních životopisů uživatelů tohoto portálu. LinkedIn díky své přehlednosti a aktuálním informacím je pro náboráře cenným zdrojem nových zaměstnanců. Tato síť se používá pouze pro formální komunikaci. (Shin, 2010, s. 136)

Doostag

Byla vytvořena Pavlem Krapiviem a Marezou Larizadehem v roce 2005. Má zhruba 600 tisíc uživatelů. Tato sociální síť je určena pouze pro zvané uživatele, není možné si založit vlastní profil bez pozvání člena této sítě. Uživatelé této sítě jsou převážně mladší lidé, kteří mají 5 -12 let pracovních zkušeností a vzešli převážně z ekonomických škol. Samotná síť se prezentuje jako soukromá a vysoce exkluzivní. (Shin, 2010, s. 136)

Ryze

Tato síť byla založena v roce 2001 bývalým technikem Adrianem Scottem. Jedná se opět o jednu z menších sítí, kdy řada členů jsou začínající podnikatelé a majitelé malých firem. Jedná se o zaměstnavatele, kteří hledají své zaměstnance podle určitého předem daného klíče a chtějí si vyměnit informace a požádat o podporu podobně smýšlejících profesionálů. Každý profil obsahuje aktuální životopis včetně seznamu minulého zaměstnání či vzorků své dřívější práce, tak i některé osobní informace jako jsou např. narozeniny, rodné město, poslední prožitý významný kulturní zážitek. (Shin, 2010, s. 137)

Facebook

Tato největší sociální síť, která obsahuje více jak 400 milionů uživatelů je v současné době značně využívána ze strany personalistů. *„Existují desítky náborových aplikací, které byly na platformě Facebooku postaveny, včetně některých oblíbených pracovních stránek jako Jobster a Simply Hired. Náboráři již na Jobster a Simply Hired zísávají automaticky přístup mezi členy Facebooku, kteří tyto aplikace mají nainstalovány do svých profilů“.* (Shin, 2010, s. 137)

Stránky sociálních sítí přitahovaly a přitahují pozornost uchazečů o zaměstnání a to z důvodu buďto minulého úspěchu při hledání zaměstnání. Dále je zde možnost oslovení daleko většího počtu potenciálních zaměstnavatelů přes svůj profil. Tito jednotlivci jsou daleko flexibilnější a dravější co se týká jejich budoucího zaměstnání. Periodicky zhodnocují své pracovní zkušenosti a chtějí se ve své kariéře posouvat dál. Výhodou pro personalisty na těchto sítích je to, že jsou ze strany uživatelů neustále aktualizovány a je tudíž možné je kdykoliv kontaktovat. Data jsou vždy aktuální. (Shin, 2010, s. 138 – 149)

3. Empirická část

V následující empirické části práce se zabývám průběhem a výsledky dotazníkového výzkumu. Výsledky dotazníkového výzkumu jsou znázorněny grafickou formou.

3.1 Metody výzkumu

Snahou tohoto výzkumu je charakterizovat působení mobilního telefonu, internetu a sociální sítě na dnešní populaci. Popsat jakou mírou zasahují do volného času populace. Zda ovlivňují navazování nových přátelství a schopnost udržet si ta stávající. Jestli dnešní populace dokáže rozlišit mezi kyberpřátelstvím a tím opravdovým, kdy své známé, přátele kamarády, reálně potkáváme v běžném životě. Snahou je prokázat schopnost rozlišení reality od pouhé internetové fikce. Provedeným výzkumem je snaha zjistit jakým způsobem sociální sítě zasahují do běžného života populace a zda jsou v životě lidí nepostradatelné. V provedeném výzkumu se budu snažit zjistit, jakým způsobem tráví populace svůj volný čas. Jakou měrou se sociální síť podílí na našem běžném životě. Zjistit zda používají moderní technologie jako únik ze všední reality svého bytí či nebytí.

Při zpracování této diplomové práce jsem si položila následující hypotézy, které se pokusím prokázat či vyvrátit.

Stanovení hypotéz:

H1: Možnost využití mobilního telefonu je pro uživatele přínosem.

H2: Dostupnost připojení na internet je pro uživatele přínosem.

H3: Uživatelé dokáží ochránit svá soukromá data.

3.2 Charakteristika výběrového souboru respondentů

Pro prováděný výzkum jsem zvolila dvě skupiny výběrového souboru respondentů. Oslovila jsem respondenty v městě Brně. Oslovená cílová skupina respondentů byla v prvním případě ve věkové skupině 15 – 18 roků, následně byla oslovena skupina respondentů ve věku 30 – 40 let.

Vzorek respondentů ve městě Brno byl zvolen dle náhodného výběru. Oslovila jsem žáky střední školy ve věku 15 – 18 let a další oslovenou skupinou byli mladí lidé ve věku 30 – 40 let. V obou případech bylo rozdáno 50 dotazníků a výzkum se ve věkové skupině 15 – 18 let zúčastnilo 35 středoškoláků. Ve skupině 30 – 40 let bylo také rozdáno 50 dotazníků a účast v této věkové skupině byla 43 mladých lidí.

3.3 Použité metody výzkumu

Sociologický výzkum byl proveden jako kvantitativní. Pro potřeby mého výzkumu jsem si zvolila dotazníkovou metodu. Dotazníková metoda byla zvolena z důvodu možnosti oslovit daleko více respondentů, než při řízeném rozhovoru. Dotazníky, také umožňují při odpovídání na položené otázky větší otevřenost, jedná se totiž o anonymní odpovědi. Oslovení respondenti u zvolené formy výzkumu ověřování položených hypotéz jsou otevřenější a sdílnější. Nejsou ovlivněny tónem hlasu při pokládání otázek, nesnaží se odpovídat dle očekávání tazatele. Další z kladů dotazníkové metody je rychlost sběru dat a jejich následné vyhodnocení podle klíče k položeným otázkám. Mezi nevýhody této metody patří malá návratnost distribuovaných dotazníků. Pokud nejsou otázky jasně a přesně formulovány, může dojít k nesprávnému pochopení. Při malé návratnosti dotazníků, může být vzorek oslovených respondentů neprůkazný a nemusí z něj získané informace být dostačující pro prováděný výzkum a následnému potvrzení či vyvrácení hypotéz.

Předložené dotazníky, byli pro obě skupiny respondentů stejné. Forma dotazníku umožňuje sběr velkého objemu dat v krátké době. Většina otázek byla zvolena jako otázky uzavřené. Předkládaný dotazník měl u obou věkových skupin společný cíl, prokázat či vyvrátit stanovené hypotézy. Průzkum probíhal v prosinci 2011. Vzor použitého dotazníku je doložen jako příloha č. 1.

Vyplněné dotazníky, které se mi podařilo, během výzkumu získat jsem následně třídila dle věkové skupiny. Získané odpovědi od respondentů jsem průběžně ukládala do tabulky a zjištěné výsledky jsem následně graficky znázornila za pomoci tabulek a grafů.

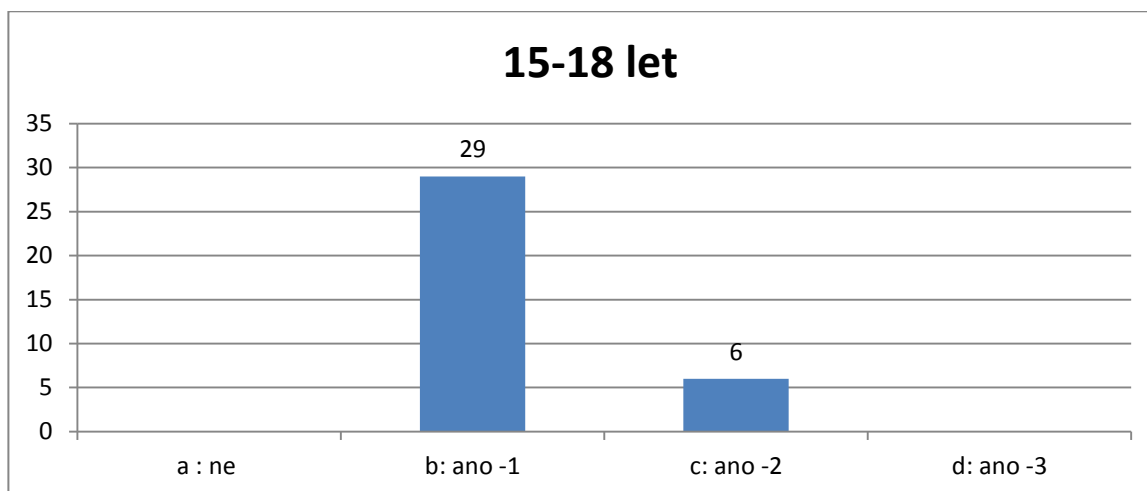

3.4 Analýza a prezentace výsledků

Celkem bylo náhodně osloveno v každé věkové skupině 50 respondentů. návratnost ve věkové skupině 15 – 18 let byla 35 dotazníků a ve věkové skupině 30 – 40 let 43 dotazníků. Dotazník se skládal z 11 otázek. Výsledky analýzy uvádím v bodech podle čísla otázky.

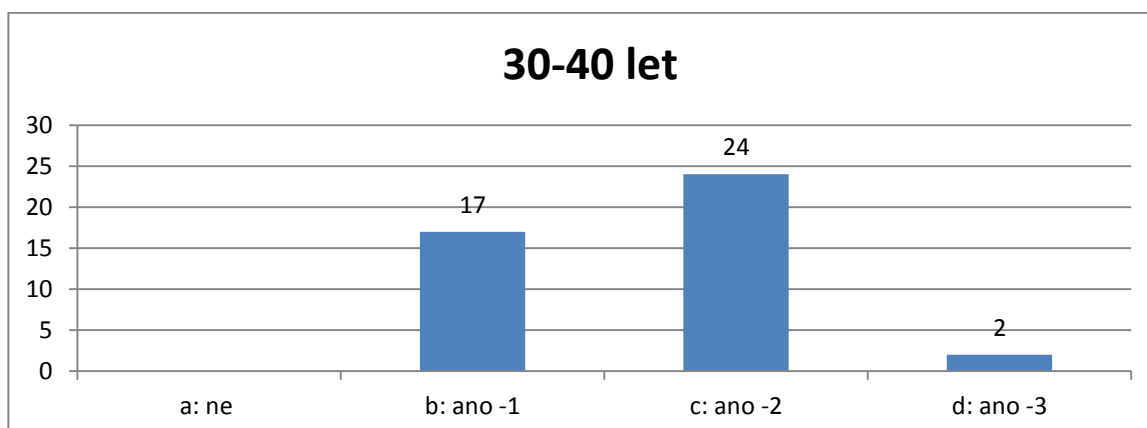
Otázka č. 1: Vlastníte mobilní telefon?

Graf č. 8 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Mimo odpověď a byl v odpovědi zahrnut i počet vlastnictví kusů mobilních telefonů. Z dotazovaných respondentů nikdo neodpověděl, že nevlastní mobilní telefon. Co se týká, počtu mobilních telefonů, byli odpovědi následující. Vlastnictví jednoho mobilního telefonu potvrdilo 29 respondentů, vlastnictví 2 mobilních telefonů 6 respondentů. Odpověď více jak 2 mobilní telefony, nezvolil nikdo.

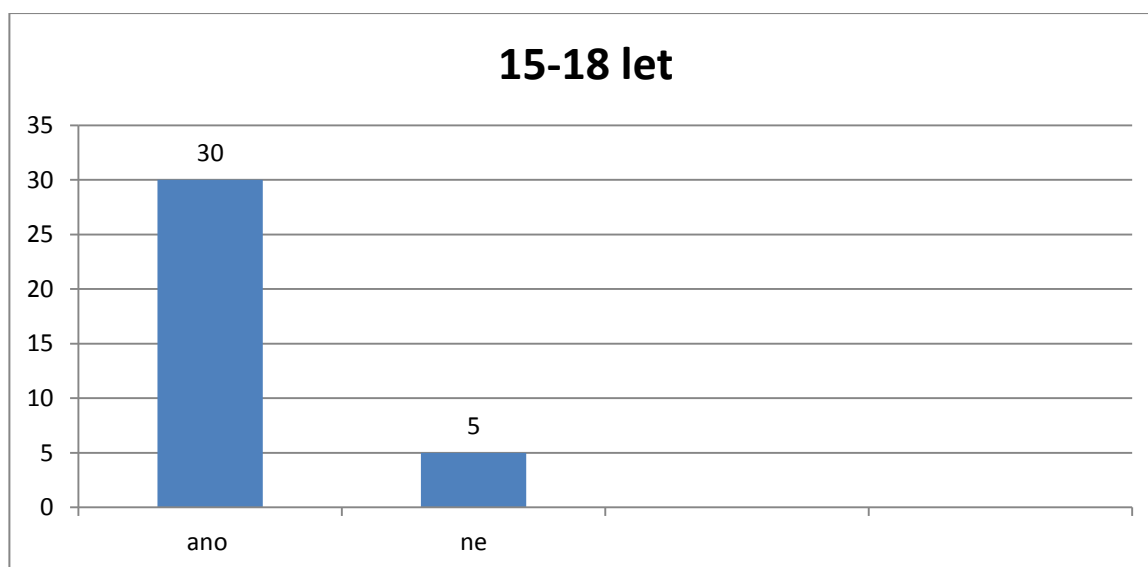
Graf č. 9 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Mimo odpověď a byl v odpovědi zahrnut i počet vlastnictví kusů mobilních telefonů. Z dotazovaných respondentů nikdo neodpověděl, že nevlastní mobilní telefon. Co se týká, počtu mobilních telefonů, byli odpovědi následující. Vlastnictví jednoho mobilního telefonu potvrdilo 17 respondentů, vlastnictví 2 mobilních telefonů 24 respondentů. Odpověď více jak 2 mobilní telefony označili pouze 2 respondenti.

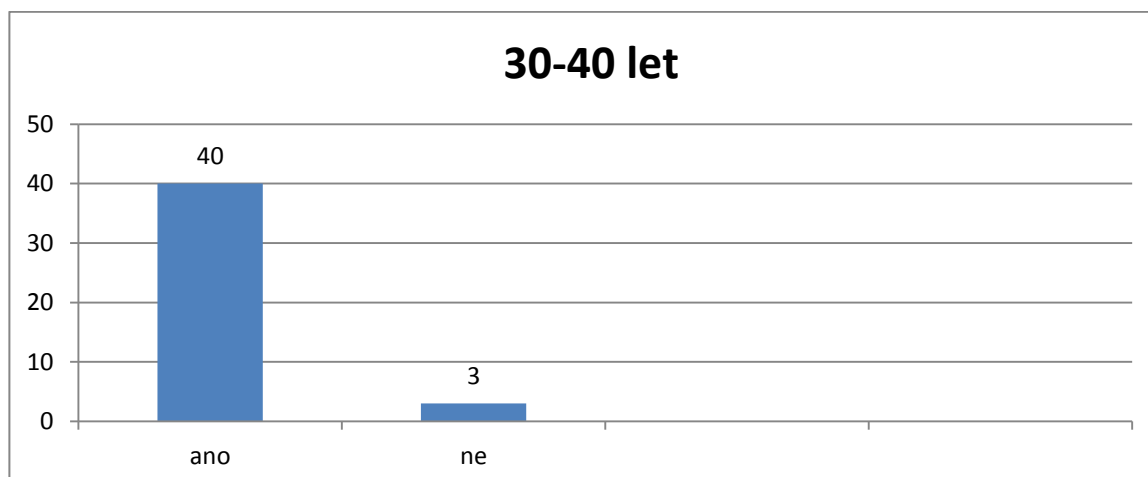
Otázka číslo 2: Vlastníte počítač?

Graf č. 10 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 35 potvrdilo vlastnictví počítače 30 a 5 respondentů uvedlo, že počítač nevlastní.

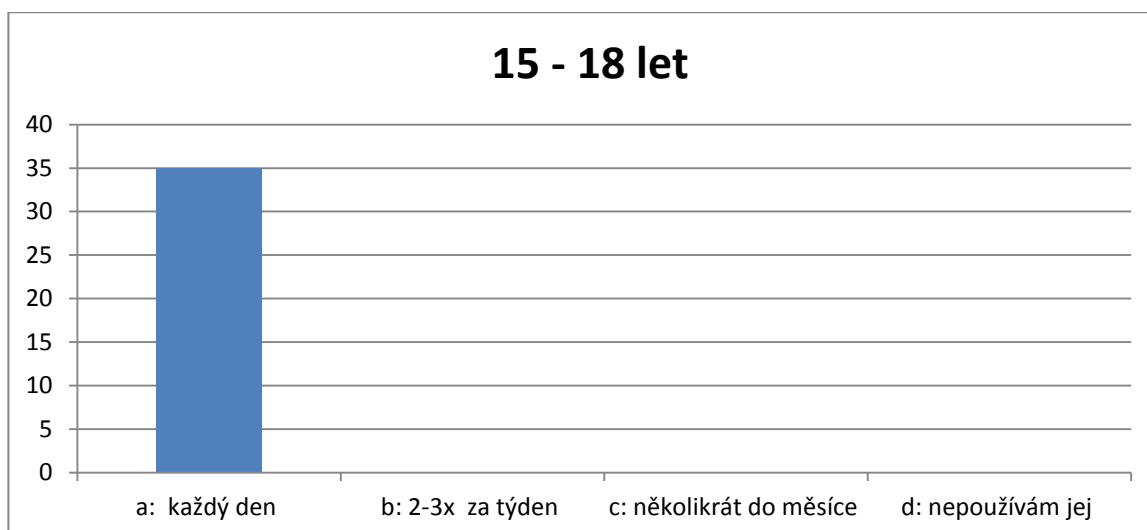
Graf č. 11 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 43 potvrdilo vlastnictví počítače 40 a 3 respondenti uvedli, že počítač nevlastní.

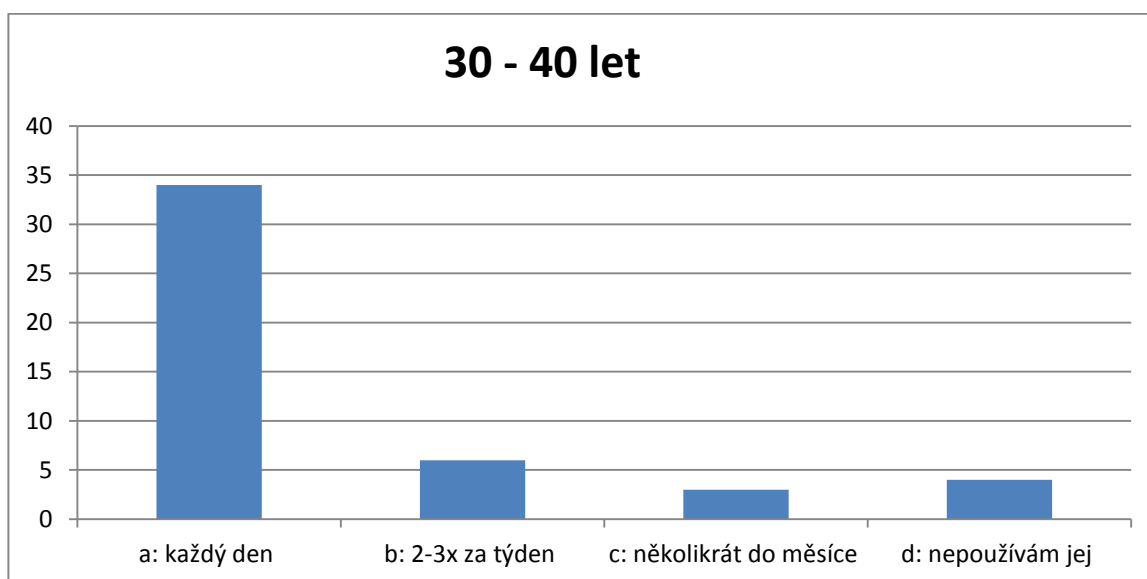
Otázka číslo 3: Jak často využíváte internet?

Graf č. 12 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Mimo odpověď a, která byla označena 35 žádná jiná nebyla zvolena. Všichni oslovení respondenti potvrdili denní používání internetu.

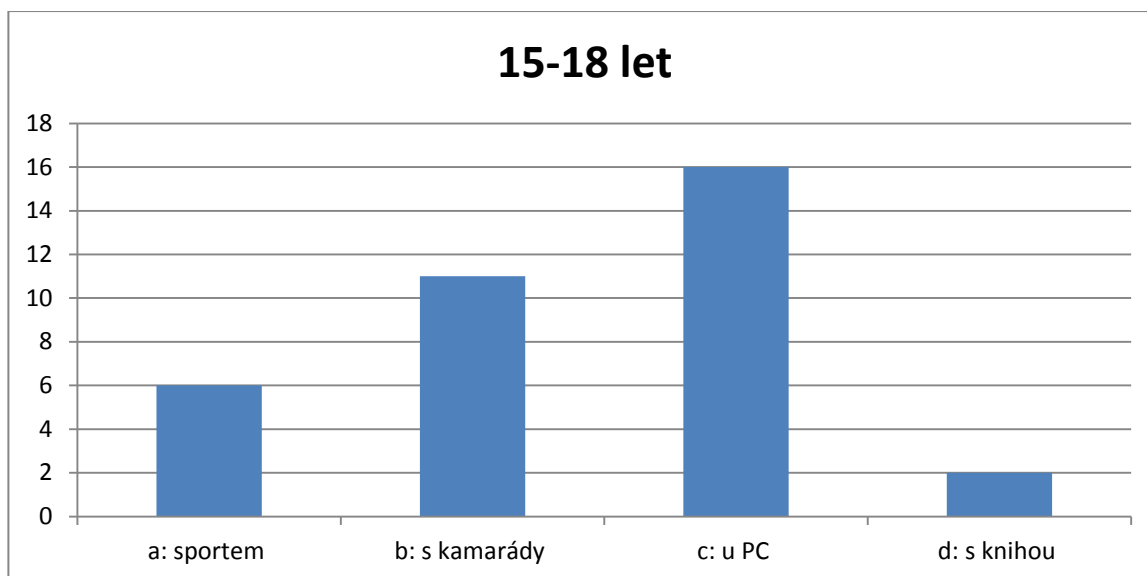
Graf č. 13 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Denní používání internetu potvrdilo 34 respondentů. Využití 2-3x za týden uvedlo 6 respondentů. Využití pouze několikrát v měsíci uvedli 3 respondenti. Nepoužívání internetu potvrdili 4 respondenti.

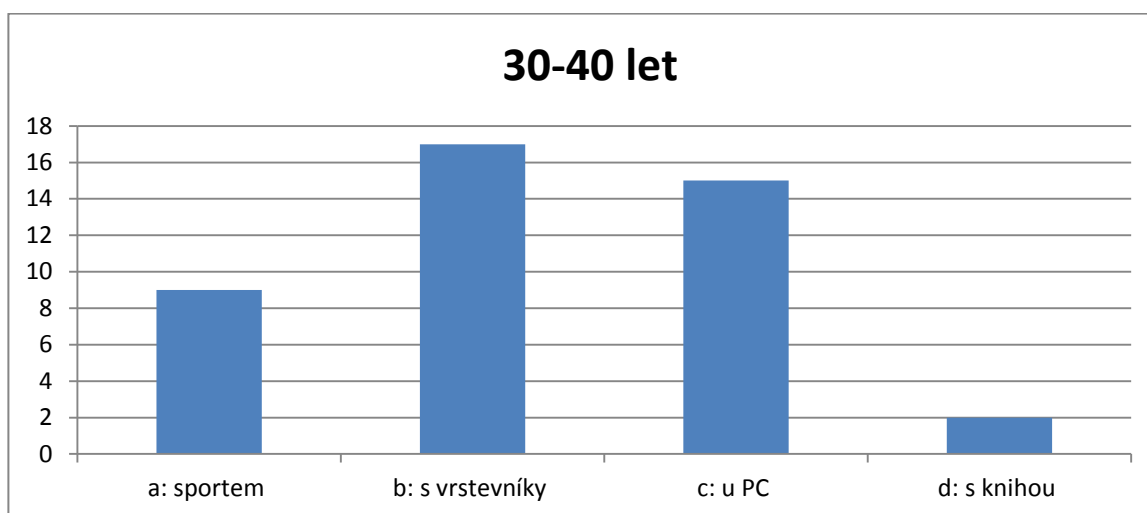
Otázka číslo 4: Jak trávíte volný čas?

Graf č. 14 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Možnost trávení volného času sportem potvrdilo 6 respondentů. Volný čas tráví s kamarády 11 respondentů. Trávení volného času u PC potvrdilo nejvíce respondentů a to celkem 16. Volný čas s knihou tráví pouze 2 oslovení.

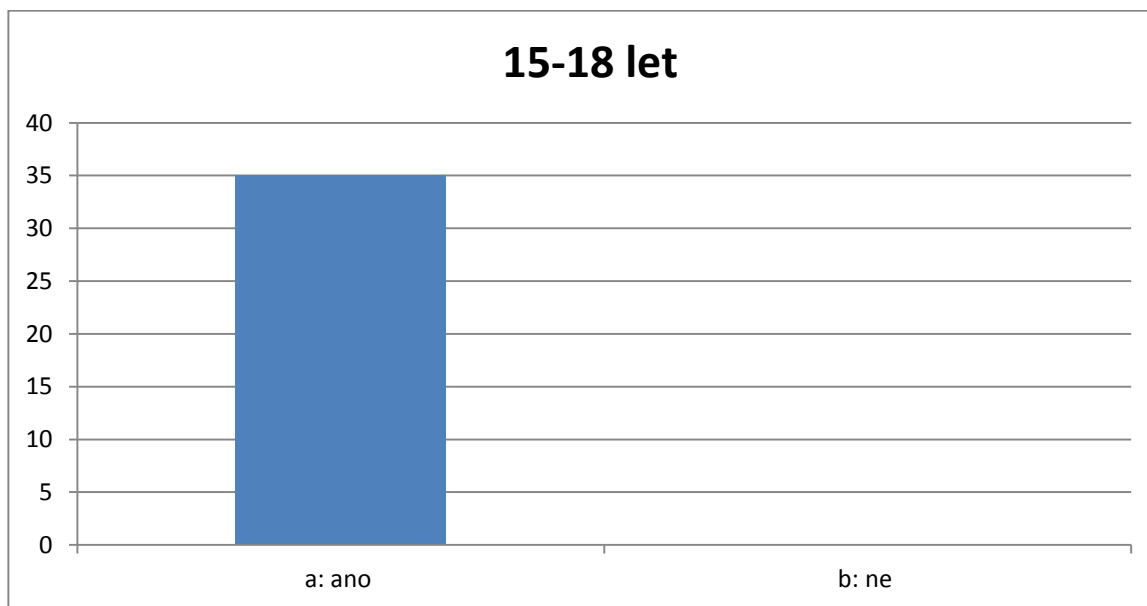
Graf č. 15 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Možnost trávení volného času sportem potvrdilo 9 respondentů. Volný čas tráví s kamarády 17 respondentů. Trávení volného času u PC potvrdilo 15 oslovených respondentů. Volný čas s knihou tráví pouze 2 oslovení.

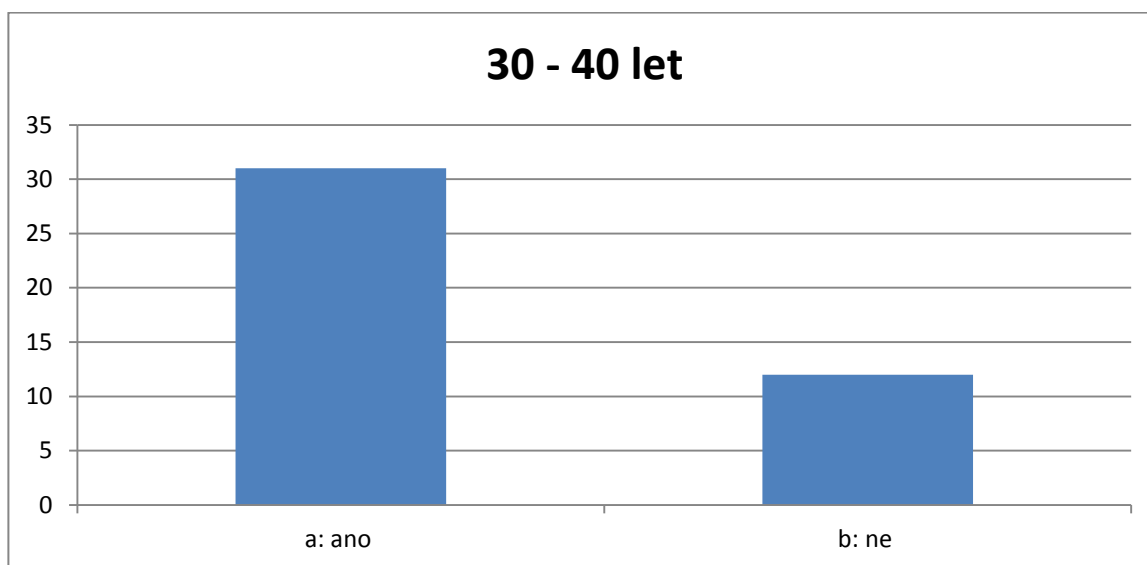
Otázka číslo 5: Máte založený svůj profil na sociální síti?

Graf č. 16 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 30 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 35 potvrdilo vlastní sociální profil 35 respondentů.

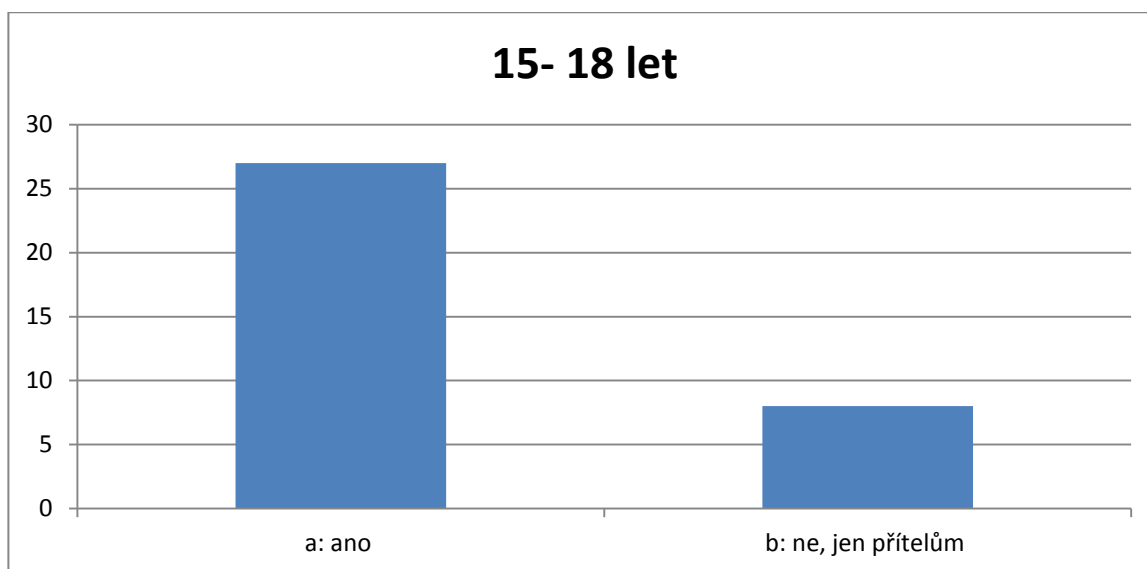
Graf č. 17 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 31 potvrdilo vlastní sociální profil. Dotazovaných 12 respondentů sociální profil nevlastní.

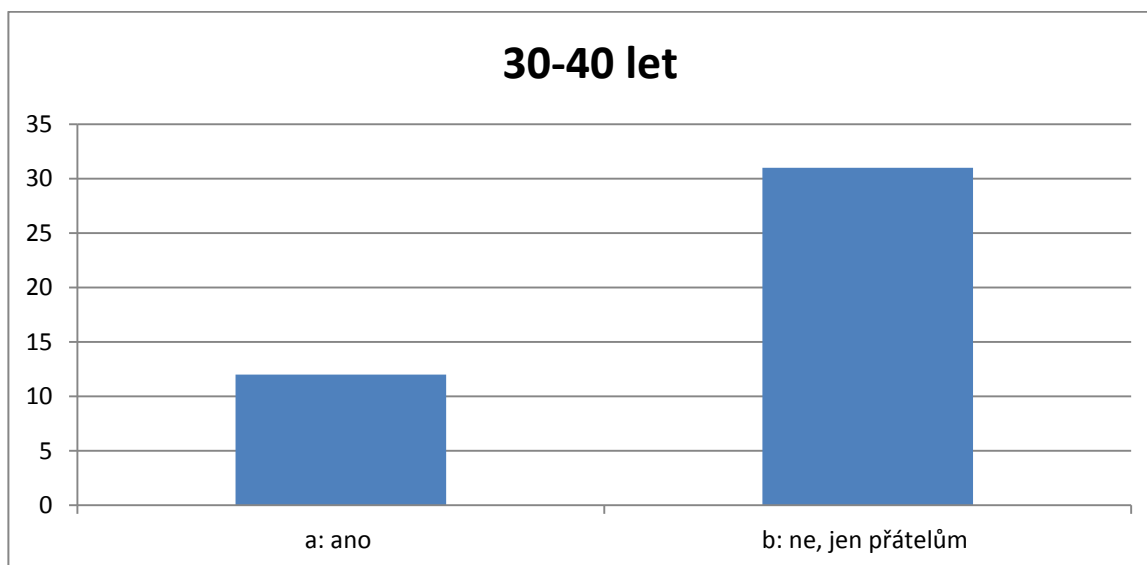
Otázka číslo 6: Jsou informace na Vašem profilu na sociální síti dostupné každému?

Graf č. 18 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 27 potvrdilo volný přístup ke svým osobním údajům na svém sociálním profilu. Dotazovaných 8 respondentů uvedlo omezený přístup ke svým osobním datům na sociální síti.

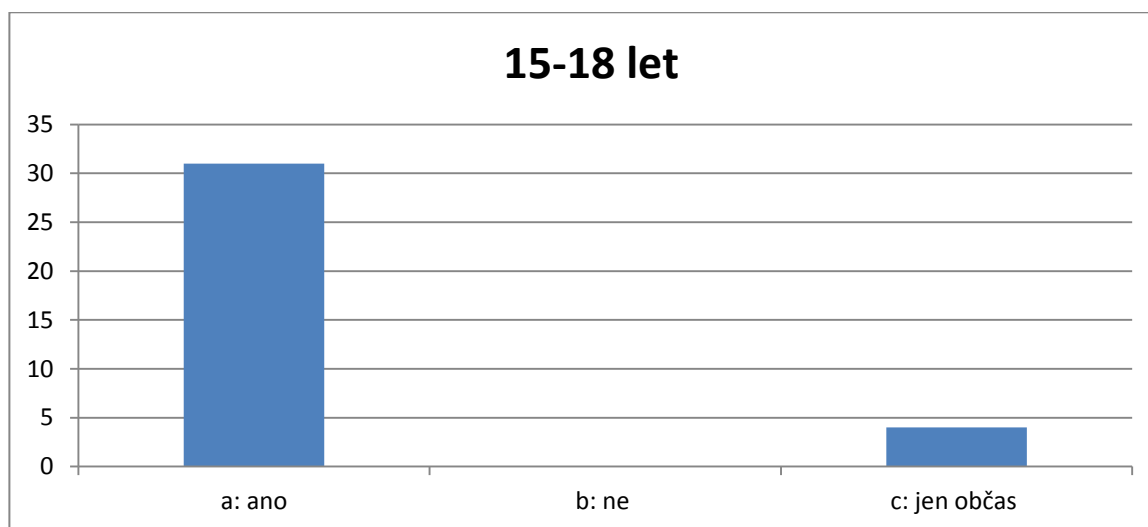
Graf č. 19 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 12 potvrdilo volný přístup ke svým osobním údajům na svém sociálním profilu. Dotazovaných 31 respondentů uvedlo omezený přístup ke svým osobním datům na sociální síti.

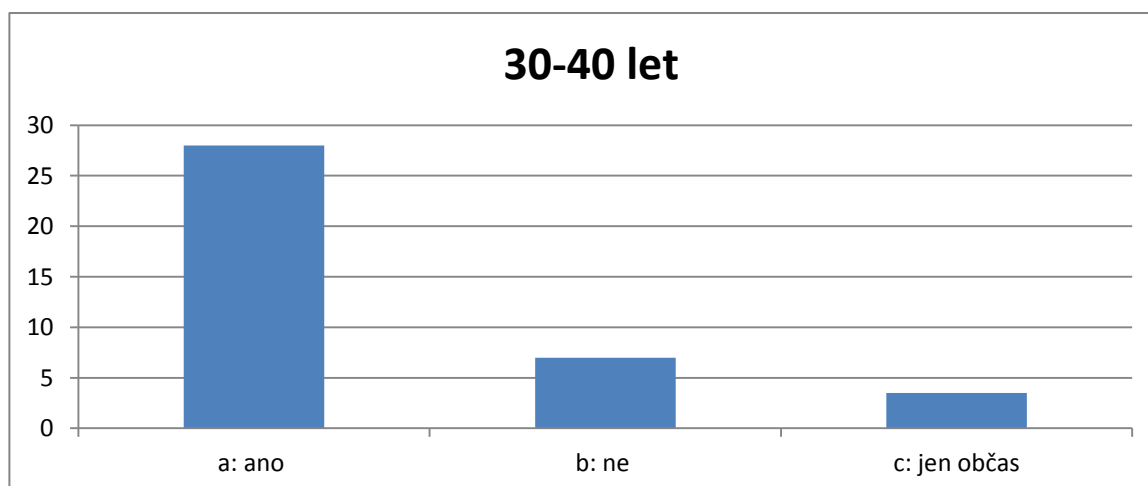
Otázka číslo 7: Sdílíte prostřednictvím sociální sítě své fotky či videa?

Graf č. 20 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných 31 potvrdilo uveřejňování svých fotografií na svém sociálním profilu. Z dotazovaných uvedli 4 respondentů občasné uveřejňování svých fotografií na sociální síti. Nikdo z oslovených nevedl neuveřejňování svých fotografií na sociální síti.

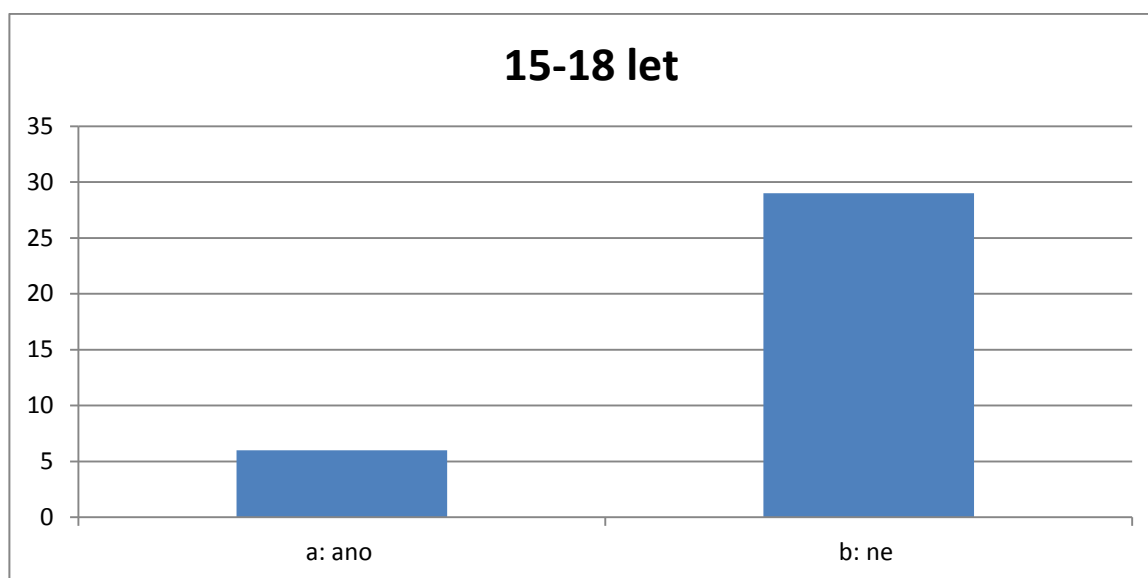
Graf č. 21 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 - 40 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných 28 potvrdilo uveřejňování svých fotografií na svém sociálním profilu. Z dotazovaných uvedli 4 respondentů občasně uveřejňování svých fotografií na sociální síti. Žádné uveřejňování svých fotografií na sociální síti z oslovených nevedlo 7 respondentů.

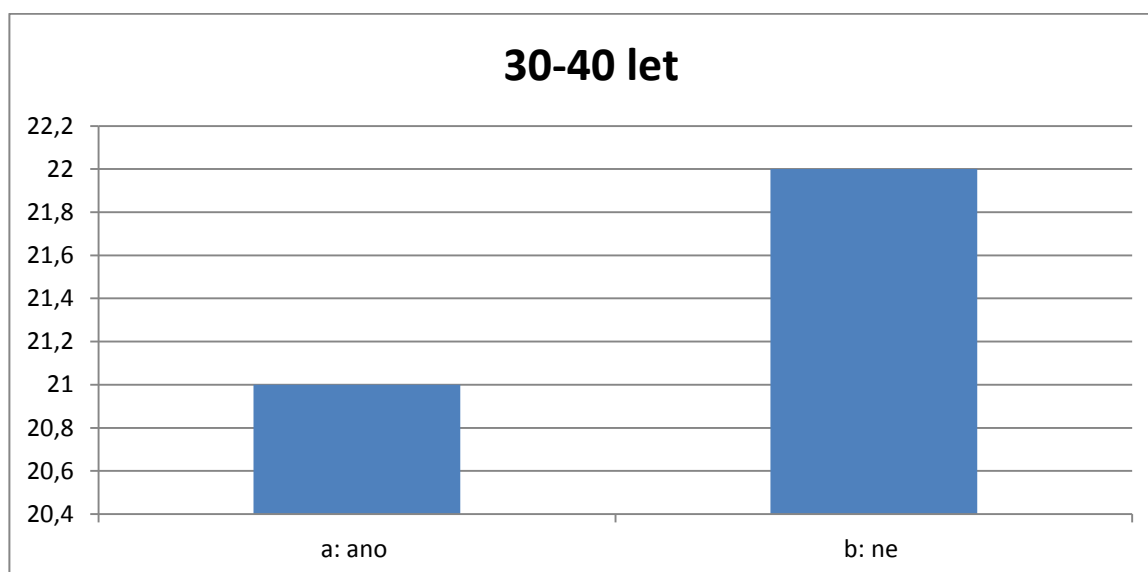
Otázka číslo 8: Víte o existenci správce sociální sítě?

Graf č. 22 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 - 18 let

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 6 potvrdilo, že ví o existenci správce sociální sítě. Dotazovaných 29 respondentů o existenci správce sociální sítě neví.

Graf č. 23 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

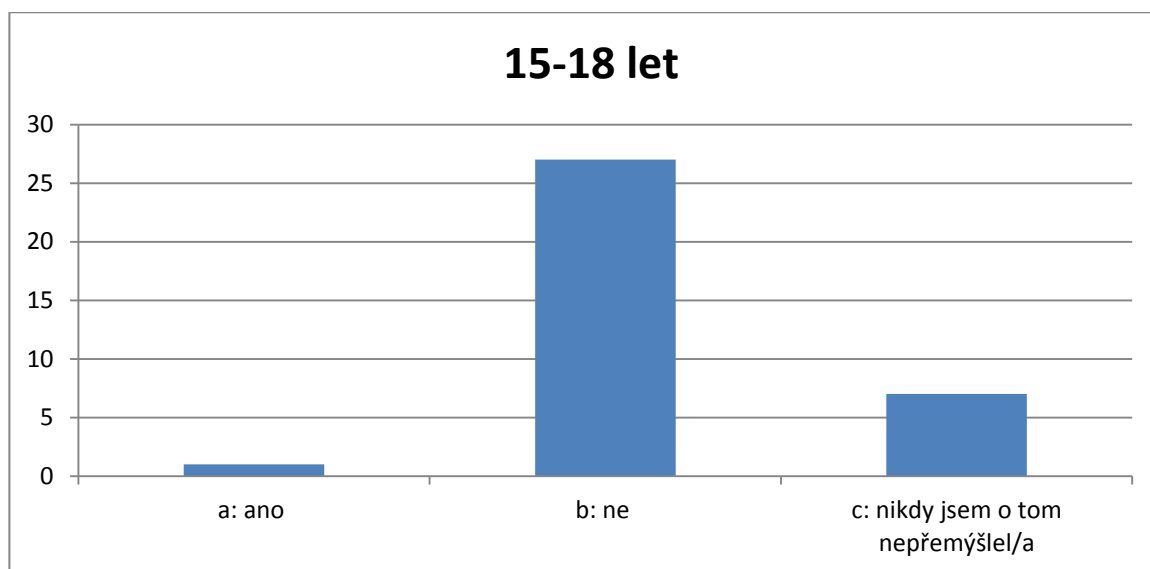

Respondenti vybírali z 2 možných odpovědí. Z dotazovaných 21 potvrdilo, že ví o existenci správce sociální sítě. Dotazovaných 22 respondentů o existenci správce sociální sítě neví.

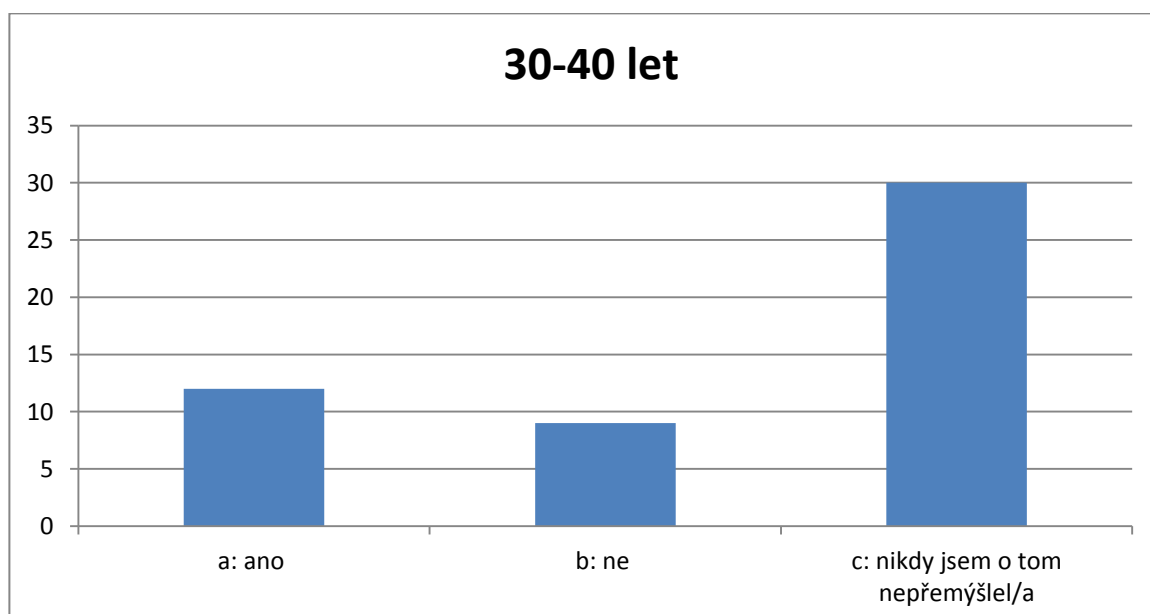
Otázka číslo 9: Dokážete si představit, že by jste se ze sociální sítě úplně odhlásil/a

Graf č. 24 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných pouze jeden uvedl možnost zrušení svého profilu na sociální síti. Celkem 27 respondentů tuto možnost zamítlo. Celkem 7 respondentů o této možnosti nikdy nepřemýšleli.

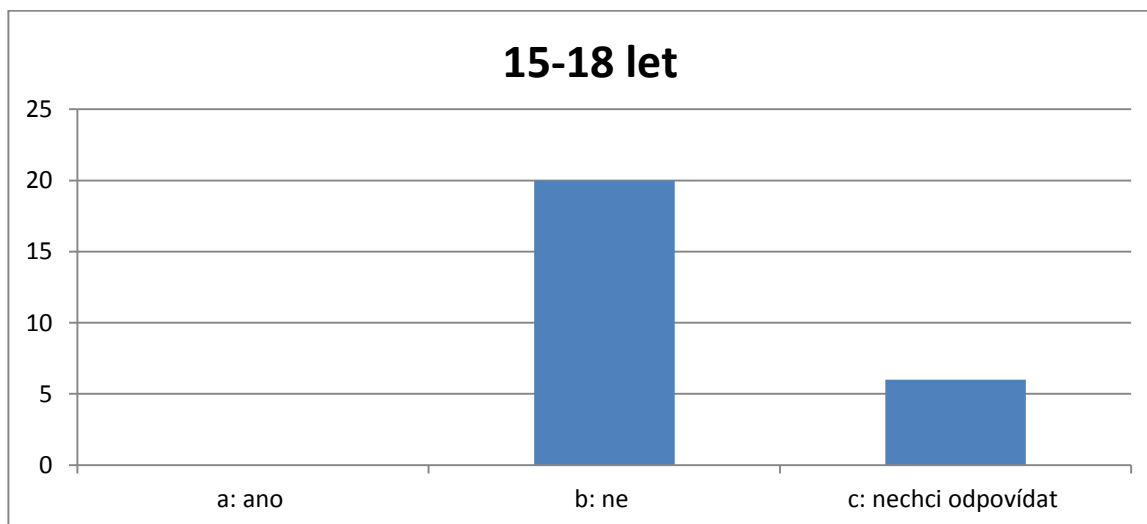
Graf č. 25 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných 12 uvedlo možnost zrušení svého profilu na sociální síti. Celkem 9 respondentů tuto možnost zamítlo. Celkem 30 respondentů o této možnosti nikdy nepřemýšleli.

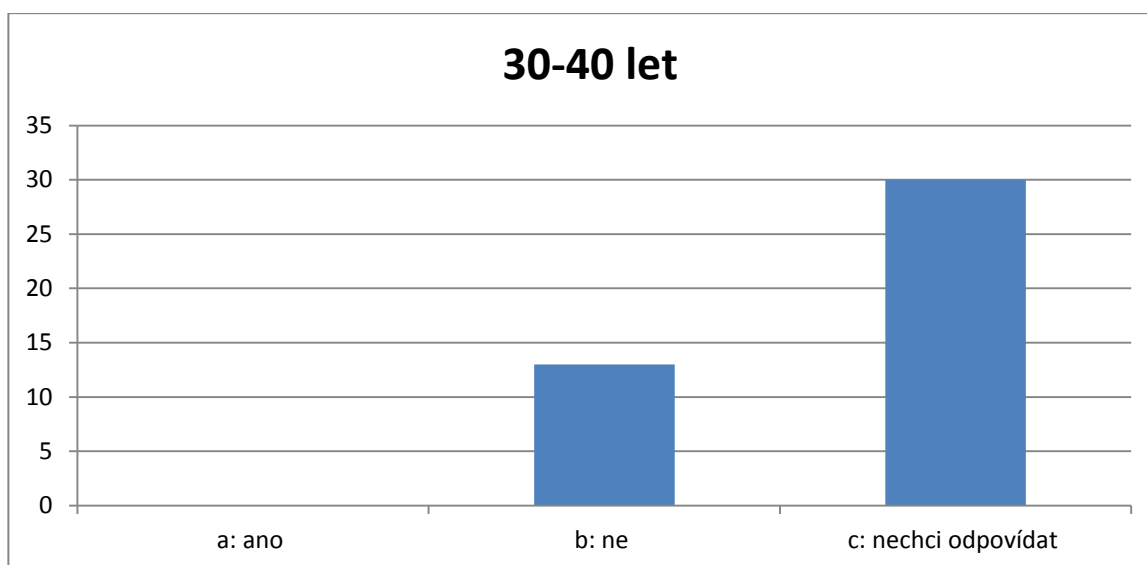
Otázka číslo 10: stali jste se někdy obětí kyberšikany?

Graf č. 26 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných žádný neuvedl, že se již s kyberšikanou setkal. Z oslovených jich celkem 20 uvedlo, že se obětí kyberšikany nikdy nestali. Celkem 6 respondentů na tuto otázku odmítlo odpovědět.

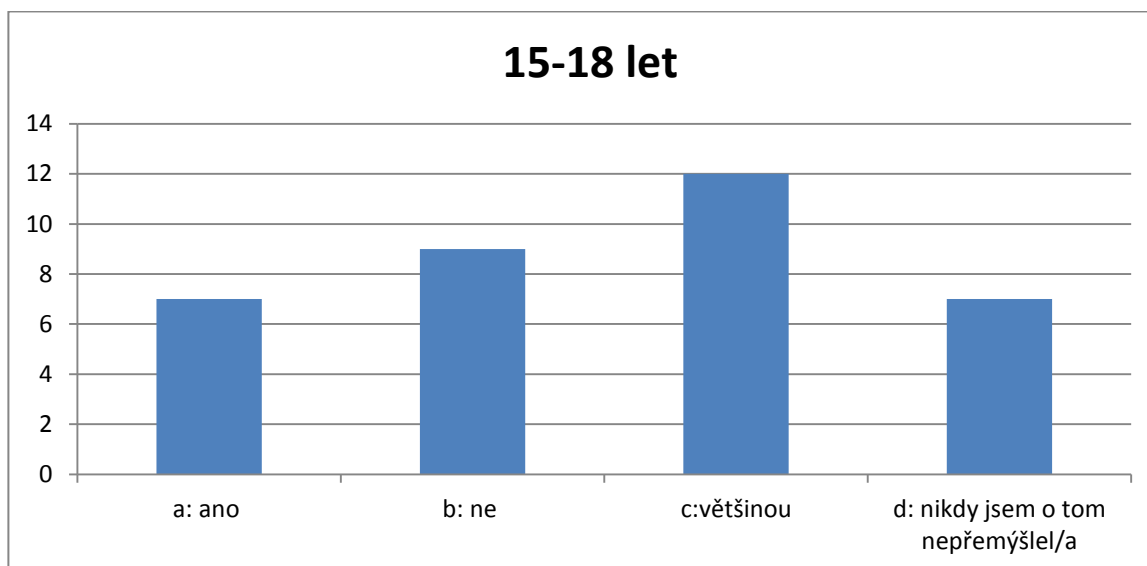
Graf č. 27 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 30 – 40 let

Respondenti vybírali z 3 možných odpovědí. Z dotazovaných žádný nevedl, že se již s kyberšikanou setkal. Z oslovených jich celkem 13 uvedlo, že se obětí kyberšikany nikdy nestali. Celkem 30 respondentů na tuto otázku odmítlo odpovědět.

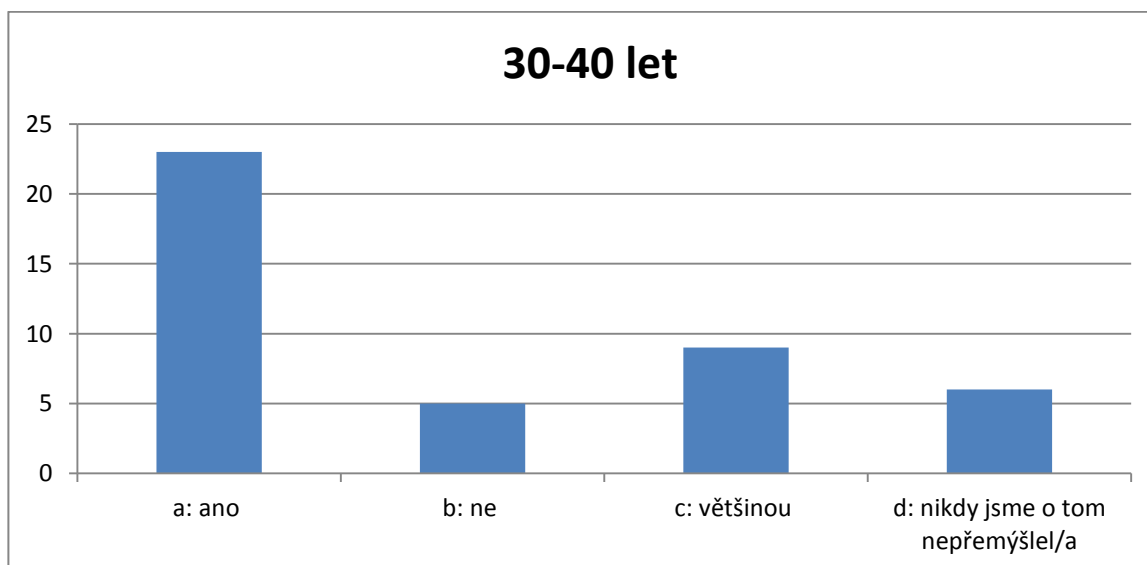
Otázka číslo 11: znáte osobně všechny své přátele na sociální síti?

Graf č. 28 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 15 – 18 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Znalost všech svých přátel na sociální síti potvrdilo 7 respondentů. Celkem 9 respondentů uvedlo, že všechny své přátele na sociální síti nezná. Celkem 12 respondentů uvedlo většinou znalost svých přátel na sociální síti. Celkem 7 respondentů o tom nikdy nepřemýšlelo.

Graf č. 29 Vyjádření odpovědí na otázku ve věkové skupině 3é – 40 let

Respondenti vybírali ze 4 možností odpovědí. Znalost všech svých přátel na sociální síti potvrdilo 23 respondentů. Celkem 5 respondentů uvedlo, že všechny své přátele na sociální síti nezná. Celkem 9 respondentů uvedlo většinou znalost svých přátel na sociální síti. Celkem 6 respondentů o tom nikdy nepřemýšlelo.

3.5 Závěr empirické části a vyhodnocení hypotéz

Vyhodnocení získaných dat pro skupinu ve věku 15 – 18 let.

Ze získaných odpovědí vyplývá značná znalost moderních technologií při každodenním používání. Tyto technologie jsou považovány jako samozřejmá součást života. S využitím mobilního telefonu, vlastnictvím PC a svého vlastního profilu na sociální síti si mladí lidé zpestřují svůj volný čas. V porovnání s dobou zhruba před deseti lety, je současné využití této techniky značně převyšující představy prodejců těchto zařízení. S používáním techniky, ale souvisí, také jistá zodpovědnost, kterou všem v dotazníku projevil málokterý oslovený jedinec. Využívání moderní techniky podporuje navazování a udržování vztahů, ovšem nikoliv pokaždé své přátele ze sociální sítě osobně oslovení znají. U této skupiny je nutné uvést na pravou míru principy zachování osobních údajů, zodpovědnost za zveřejňovaná data, to co na sociální síť umístíte, tak se stává majetkem sociální sítě, už o tom nerozhodujete sami.

Vyhodnocení získaných dat pro skupinu ve věku 30 – 40 let.

Při hodnocení skupiny B kdy respondenti, byli ve věku 30-40 let je možné pozorovat už značnou opatrnost, při sdělování svých osobních údajů, fotografií či popisků na sociální síti. Není zde laková lehkomyšlnost jako u mladších respondentů. U oslovených jedinců jsem se také, při předkládání dotazníku setkala s otázkami, kde a jak budou získaná data použita a či k něčemu budou, nebo se jedná pouze o marketingový tah nějaké firmy, jak se dostat k osobním údajům a kontaktům pro následné oslovení na prodej produktů či služeb. Projevila se zde, až značná opatrnost při odpovědi na otázku ohledně kyberšikany, téměř u poloviny respondentů jsem pozorovala značné zaváhání při vyplňování této otázky.

H1: Možnost využití mobilního telefonu je pro uživatele přínosem.

H2: Dostupnost připojení na internet je pro uživatele přínosem.

H3: Uživatelé dokáží ochránit svá soukromá data.

H1: Možnost využití mobilního telefonu je pro uživatele přínosem.

Při posuzování a vyhodnocování získaných odpovědí na dotazník mohu tímto potvrdit hypotézu H1, kdy používání mobilního telefonu, je pro všechny oslovené samozřejmostí a se zvyšujícím se věkem stoupá i počet mobilních telefonů, které jedinec vlastní. H1 byla provedeným výzkumem potvrzena.

H2: Dostupnost připojení na internet je pro uživatele přínosem

Při posuzování a vyhodnocování získaných odpovědí na dotazník mohu tímto potvrdit hypotézu H2, kdy dostupnost připojení na internet je pro uživatele přínosem. Volný přístup k internetu je pro uživatele přínosem, i když má samozřejmě i své stinné stránky, ale při správném používání je stále cenným nástrojem v každodenním životě lidí. Hypotéza H2 je také potvrzená.

H3: Uživatelé dokáží ochránit svá soukromá data.

Při posuzování a vyhodnocování získaných odpovědí na dotazník mohu tímto potvrdit hypotézu H3, i když je velice diskutabilní. Je však nutné neustále připomínat hlavně mladším uživatelům internetu nutnost být obezřetní. Omezit svou potřebu sdělit svým online přátelům veškeré své zážitky a osobní údaje, pokud všechny osobně neznáme a pravidelně se s nimi nestýkáme.

Závěr

Diplomová práce „Sociální síť komunikační prostředek třetího tisíciletí“ je snahou o přiblížení možností využití internetu, moderních technologií včetně sociálních sítí. Je zde popsán samotný vývoj internetu od jeho prvopočátku jako Arpanet, kdy následně došlo ke spuštění prvního internetového prohlížeče a pak samotné sociální sítě. V současné chvíli je kybersvět přímo prošpikován různými možnostmi komunikace, navazování vztahů, přátelství. Jeho využití ke spáchání trestných činů, odcizení identity, nebo pouhé kyberšikany je neomezené. Naši snahou by mělo být do budoucna co největší povědomí o tom, komu sdělujeme svá osobní data, kde ukládáme své fotografie, videa či jiné nahrávky své osoby.

V diplomové práci jsou definována jasná nebezpečí, která se nacházejí na internetu, sociální sítí či při pouhém použití mobilního telefonu. Dále je zde poukázáno na možnosti jak předcházet či hlásit možné zneužití. V současné chvíli již existuje plno podpůrných jak státem dotovaných či soukromých programů, ve kterých nalezneme pomocnou ruku, informace a rady jak postupovat pokud chceme pouze někomu pomoci, či jsme sami obětmi kyberšikany. Nejdůležitější je v současné chvíli osvěta a je nutné naučit děti zacházet s výdobytky moderní doby opatrně a od útlého věku je učit zodpovědnosti.

Základem každé moderní a vyspělé společnosti je komunikace. Je nutné na ni neustále pracovat, tříbit a posouvat neustále dále. Od útlého věku se učíme mateřský jazyk, který nám umožňuje nejprve komunikovat s rodiči, blízkou rodinou a následně pak s okolním světem. Komunikace jako taková nás odlišuje od ostatních tvorů na této planetě a díky ní je člověk na vrcholu svého vývoje. Díky komunikaci je možné vyřešit jakýkoliv problém bez vojenské či jiné intervence. Komunikace nám v minulosti již tolikrát pomohla, ale i zradila. Je tedy nutné neustále si rozšiřovat obzory a i jazykové znalosti. Na sociálních sítích je v současné chvíli k dispozici už vlastní řeč, kdy dotyčný komunikuje pouze pomocí této nové řeči, kdy jednotlivá spojení dvou či tří písmenek tvoří celé slovo či větu. Bez znalosti tohoto jazyka se již možná v brzké budoucnosti neobejdeme.

V empirické části diplomové práce předkládám odpovědi na položené otázky ve dvou městech, kdy jsem oslovila dvě věkové skupiny a to konkrétně první skupinu ve věku 15-18

let a druhou skupinu ve věku 30-40 let. Získaná data jsou vyhodnocena a následně jsou provedeny závěry a potvrzeny hypotézy.

Diplomová práce je snahou o upozornění na rostoucí počet kyberútoků nejen na naše děti, ale i na dospělé uživatele internetu a sociálních sítí. Při návštěvě těchto stránek či samotného internetu je třeba obezřetnost a nikoliv jako v minulosti bezhlavé sdělování osobních údajů, pokud se někam hlásíme a udáváme svá osobní data je nutné si pečlivě prostudovat, i všeobecné podmínky pro uživatele, které jsou sice psány skoro pokaždé drobným písmem, ale dozvíme se tam zásadní informace o poskytovateli této služby, naše práva, ale i povinnosti. Diplomová práce upozorňuje na nutnost neustálé obezřetnosti a opatrnosti při využívání moderních technologií. Je to snaha o upozornění na nebezpečí, která se fyzicky nenachází v okolí našich dětí, které je nemůže fyzicky napadnout, ale naopak psychické rány, které dokáže způsobit se daleko hůře hojí a jelikož nejsou viditelné, je velice těžké je v brzké době odhalit a tím postiženému pomoci. Je nutné udržovat neustálou přímou komunikaci s dětmi a nezahalovat před nimi nebezpečí a nástrahy, které internet a sociální síť může způsobit. Diplomová práce poukazuje na nutnost osvěty nejen ve školách, ale i ze strany rodičů, kdy zodpovědnost a zájem o své dítě by měl být na prvním místě. Zájem rodičů, kteří mají přehled o činnostech a kamarádech svých dětí. Změna v jejich chování nás dokáže včas upozornit na případné negativní vlivy, se kterými se dítě setkalo. Mezi největší nebezpečí, se kterými se dítě může na internetu či sociální síti potkat patří kyberšikana. Jak se bránit či předcházet tomuto psychickému útoku na dítě je popsáno v diplomové práci. Je nutné propojení školy i samotných rodičů, při řešení tohoto problému. Pokud se daný problém vyskytne je nejdůležitějším faktorem rychlé odhalení, provedení opatření, které zabrání dalším útokům na jedince a následná otevřená komunikace o tomto problému. Neustálá osvěta na základních školách je nyní již součástí vzdělávacího plánu.

Diplomová práce se snaží poukázat na provázanost sociálních sítí s běžným životem. Kdy uveřejňované informace nás mohou v budoucnu jak poškodit, tak nám i pomoci při hledání nového zaměstnání. Naše prezentace na sociální síti nás představuje pro ostatní uživatele a dokáže jak pozitivně, tak i negativně zkreslit náš obraz v očích jiných uživatelů tohoto komunikačního média.

Resumé

Diplomová práce „Sociální síť komunikační prostředek třetího tisíciletí“ je snahou o přiblížení možností využití internetu, moderních technologií včetně sociálních sítí. Je zde popsán samotný vývoj internetu od jeho prvopočátku jako Arpanet, kdy následně došlo ke spuštění prvního internetového prohlížeče a pak samotné sociální sítě. V současné chvíli je kybersvět přímo prošpikován různými možnostmi komunikace, navazování vztahů, přátelství. Jeho využití ke spáchání trestných činů, odcizení identity nebo pouhé kyberšikany je neomezené. Naší snahou by mělo být do budoucna co největší povědomí o tom, komu sdělujeme svá osobní data, kde ukládáme své fotografie, videa či jiné nahrávky své osoby.

V diplomové práci jsou definována jasná nebezpečí, která se nacházejí na internetu, sociálních sítích či při pouhém použití mobilního telefonu. Dále je zde poukázáno na možnosti jak předcházet či hlásit možné zneužití. Jsou zde i odkazy na podpůrné jak státní tak i soukromé programy pomoci.

Diplomová práce obsahuje také pojednání o možných závislostech. I když se nejedná o látkovou závislost i tuto řadíme mezi závislosti značně nebezpečné a lidstvo ohrožující. Tyto závislosti je třeba odhalovat a pomoci postiženým s nimi bojovat, Díky osvětě je možné těmto závislostem předcházet.

Diplomová práce je zpracována formou analýzy literatury, podkladů od předních autorů knih, vědeckých prací z oblasti komunikace, internetu, kyberšikany, vývojové psychologie.

Anotace

Diplomová práce je reakcí na nedostatečnou osvětu v případech kyberšikany, zneužívání osobních údajů a nahrazování skutečných přátel těmi fiktivními, tj. přáteli na síti. Jsou zde uvedeny celosvětové sociální sítě, včetně domácích podpůrných programů. V diplomové práci jsou definovány základní pojmy pro zavedení rozšířeného vzdělávání v oblasti používání internetu a sociálních sítí při komunikaci a vytváření vlastních profilů. Dále je zde poukázáno také na možné závislosti.

Poukazuje na možná rizika zneužití osobních údajů.

Klíčová slova

Uživatel, internet, sociální síť, kyberšikana, program, profil, komunikace, správce, závislost, hry, online.

Abstrakt

This thesis is a response to lack of awareness of cyberbullying cases , abuse of personal data and replace those imaginary real friends , ie friends on the network. They are listed here global social networks, including domestic support programs. In this thesis defines the basic concepts for the introduction of extended training in using the Internet and social networks to communicate and create their own profiles. Then there is also pointed out the possible dependence.

Points to the possible risk of misuse of personal data.

Key words

User, Internet, social networks, cyberbullying, program profile, communications manager, addiction, game, online.

Seznam literatury:

1. Metodický pokyn MŠMT č. j. 24 246/2008-6
2. BAKOŠOVÁ, J., *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*, Bratislava, 2005, 251 s., ISBN: 80-89236-00-6
3. BUERMANN, U. *Jak (pře)žít s médii*, 1. vydání, Hranice: Fabula, 2009, 239 s., ISBN: 978-80-86600-58-1
4. BYSTRICKÝ, J. a kol. *Média, komunikace a kultura*, 1. vydání, Praha: Aleš Čeněk, 2008, 96 s., ISBN: 978-80-7380-117-5
5. DEVITO, JOSEPH, A., *Základy mezilidské komunikace*, 6. vydání, Praha: Grada, 420 s., ISBN: 80-7169-988-8
6. FERJENČUK, J. *Úvod do metodologického výzkumu*, 1. vydání, Praha: Portál, 2000, 256 s., ISBN: 80-7178-367-6
7. FISCHER, S., ŠKODA, J., *Sociální patologie. Analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*, Praha: Grada, 2009, 218 s., ISBN: 98-80-247-2781-3
8. JIRÁK, J., KOPLLOVÁ, B., *Média a společnost*, 1. vydání, Praha: Portál, 208 s., ISBN: 80-7178-697-7
9. JIRÁK, J., KOPLLOVÁ, B., *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*, 1. vydání Praha: Portál, 2008, 207 s., ISBN: 978-80-7367-287-4
10. JIRÁK, J., KOPLLOVÁ, B., *Masová média*, Praha: Portál, 2009, 416 s., ISBN: 978-80-7367-466-3
11. JIRÁSKOVÁ, R. a kol., *Mezinárodní porozumění a komunikace*, 1. vydání, Praha, 2005, 198 s., ISBN: 80-86861-80-5
12. KOLAŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*, 1. vydání, Praha: Portál, 2011, 336 s., ISBN: 978-80-7367-871-5
13. KRAUS, B., HRONCOVÁ, J., *Sociální patologie*, Hradec Králové: Gaudeamus, 325 s., ISBN: 978-80-7041-896-3
14. MIČIENKA, M., JIRÁK, J. a kol., *Základy mediální výchovy*, Praha: Portál, 2007, 295 s., ISBN: 978-80-7367-315-4
15. McQUAIL, D., *Úvod do teorie masové komunikace*, 2. vydání Praha: Portál, 2002, 640 s., ISBN: 80.7178-714-0
16. NEŠPOR, K., *Návykové chování a závislost*, Praha: Portál, 2011, 176 s., ISBN: 978-80-7367-908-8
17. POSPIŠIL, J., ZÁVODNÁ, L. S., *Mediální výchova*, Kralice na Hané: Computer Media, 2012, 88 s., ISBN: 978-80-74020-223
18. POLÁKOVÁ, E., *Mediální kompetence, Úvod do problematiky mediálních kompetencí*, Trnava: FMK UCM v Trnavě, ISBN: 978-80-89220-65-6

19. ROGERS, V., *Kyberšikana*, 1. vydání, Praha: Portál, 104 s., ISBN: 978-80-7367-984-2
20. ŘÍČAN, P., *Cesta životem*, Praha: Portál, 2004, 390 s., ISBN: 80-7367-124-7
21. SAK, P. a kol., *Člověk a vzdělání v informační společnosti*, 1. vydání, Praha: Portál, 2007, 296 s., ISBN: 978-80-7367-230-0
22. SHIN, C., *Vydělávejte na Facebooku*, 1. vydání, Praha: Computer Press, a.s., 2010, 248 s., ISBN: 978-80-251-2833-6
23. ŠMAHEL, D., *Psychologie a internet*, Praha: Triton, 2003, 158 s., ISBN: 80-7254-360-1
24. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*, 1. vydání, Praha: Karolinum, 2005, 356 s., ISBN: 80-246-084
25. VYBÍRAL, Z., *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci*, Praha: Portál, 2003, 176 s., ISBN: 978-80-7367-429-8

Noviny, časopisy, tisk:

26. *Sociální prevence – Mediační výchova*, 1/2010, EV 2189/08, ISSN: 1336-9679
27. *Sociální prevence – Prevence nelátkových návykových chorob*, 1/2008, MK SR 3543/2006
28. *Sociální prevence - Prevence nelátkových návykových chorob*, 2/2007, ISSN: 1336-9679
29. Závěrečná zpráva nadace O2

Internetové zdroje:

30. <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/vyvoj.php>
31. <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/1faze.php>
32. <http://ihistory.webzdarma.cz/chap/2faze.php>
33. <http://www.samsung.com/cz/article/galaxy-guide>
34. <http://alik.idnes.cz>
35. http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2003/xrambous_index.htm
36. <http://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb>
37. <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/vyvojove-psychologicko-teorie>
38. www.ebezpeci.cz
39. www.saferinternet.cz
40. www.bezpecne-online.cz
41. www.horkalinka.cz
42. www.pomoc-online.cz
43. www.cervene-tlacitko.cz

44. <http://www.pppuk.cz/poradny/chomutov/skolni-program-proti-sikanovani>
45. <http://www.minimalizacesikany.cz/>
46. [http://www.nadaceo2.cz/vyhledavani/index\\$150267.html?segments=nadace&translateUrl=0&queryANDWords=kyber%C5%A1ikana](http://www.nadaceo2.cz/vyhledavani/index$150267.html?segments=nadace&translateUrl=0&queryANDWords=kyber%C5%A1ikana)

Přílohy:

Příloha č. 1 Vzor dotazníku

Příloha č: 1

Vzor dotazníku

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, jehož vyhodnocení bude součástí mojí diplomové práce na téma „Sociální síť, komunikační prostředek třetího tisíciletí“.

Cílem mojí práce, jejíž součástí je tento průzkum, je analyzovat připravenost jedinců ve věku 15-18 let a pak ve věkové skupině 30-40 let a to z různých pohledů Vašeho věku. Vzhledem k tomu, že se sociální sítě stávají běžnou součástí našeho života, budu se snažit zmapovat připravenost jedinců na kyberprostor, zda mají zkušenost s kyberšikanou, jsou-li vlastníky mobilního telefonu a počítače. Zda mají vlastní sociální profil, a jaké informace na něm zveřejňují.

Tímto Vás žádám o krátké zamyšlení se nad otázkami. Zkuste zodpovědně a pravdivě odpovědět. Možná i pro Vás bude zajímavé zjištění co vše o sociálních sítích a internetu ještě nevíte.

Děkuji Vám za spolupráci a Váš čas.

Bc. Kateřina Bombíková
studentka IMS Brno

Otázka č. 1: Vlastníte mobilní telefon?

A: ANO

B: NE

Otázka č. 2: Vlastníte počítač?

A: ANO

B: NE

Otázka č. 3: Jak často využíváte internet?

A: Každý den

B: 2-3x do týdne

C: Několikrát do měsíce

D: Nepoužívám

Otázka č. 4: Jak trávíte svůj volný čas?

A: Sportem

B: S přáteli

C: U PC

D: S knihou

Otázka č. 5: Máte založený svůj profil na sociální síti?

A: Ano

B: Ne

Otázka č. 6: Jsou informace uvedené na Vašem profilu dostupné každému?

A: Ano

B: Ne

Otázka č. 7: Sdílíte prostřednictvím sociální sítě své fotky a videa?

A: Ano

B: Ne

C: Jen občas

Otázka č. 8: Víte o existenci správce sociální sítě?

A: Ano

B: Ne

Otázka č. 9: Stali jste se někdy obětí kyberšikany?

A: Ano

B: Ne

C: Nechci odpovídat

Otázka č. 10: Znáte osobně všechny své přátele na sociální síti?

A: Ano

B: Ne

C: Většinou

Otázka č. 11: Dokážete si představit, že by jste se ze sociální sítě odhlásil/a?

A: Ano

B: Ne

C: Nikdy jsem o tom nepřemýšlel/a

Děkuji za Váš čas a přeji příjemný den. ☺